

Univerzita Palackého v Olomouci

Fakulta tělesné kultury

Fakulta
tělesné kultury

PARTICIPACE RODIČŮ V KARIÉŘE VRCHOLOVÉHO SPORTOVCE

Diplomová práce

Autor: Bc. Richard Zrník

Studijní program: TVS

Vedoucí práce: PhDr. Arnošt Svoboda, Ph.D.

Olomouc 2024

Bibliografická identifikace

Jméno autora: Bc. Richard Zrník

Název práce: Participace rodičů v kariéře vrcholového sportovce

Vedoucí práce: PhDr. Arnošt Svoboda, Ph.D.

Pracoviště: Katedra společenských věd v kinantropologii

Rok obhajoby: 2024

Abstrakt:

Tato diplomová práce se zabývá subjektivně vnímanými faktory týkající se rodičovského zapojení se v kariéře vrcholového sportovce. Na základě polostrukturovaných rozhovorů byly zjištěny informace od vrcholových sportovců a rodičů, kteří se vyskytovali v systému vrcholového sportu. Tito respondenti vypovídali o jednotlivých faktorech týkající se podpory a aktivního zapojení rodičů v kariéře vrcholového sportovce. Dále bylo provedeno zkoumání a porovnání jednotlivých zkušeností mezi sportovci.

Klíčová slova:

Rodičovská podpora, finanční podpora, sportovní kariéra, realistická očekávání, vrcholový sportovec, role rodičů

Souhlasím s půjčováním práce v rámci knihovních služeb.

Bibliographical identification

Author: Bc. Richard Zrník
Title: Parental participation in the career of a top athlete

Supervisor: PhDr. Arnošt Svoboda, Ph.D.
Department: Department of Social Sciences in Kinanthropology
Year: 2024

Abstract:

This diploma thesis deals with subjectively perceived factors related to parental involvement in the career of a top athlete. Based on semi-structured interviews, information was obtained from top athletes and parents who were active in the top sports system. These respondents spoke about individual factors related to the support and active involvement of parents in the career of a top athlete. Furthermore, an examination and comparison of individual experiences between athletes was carried out.

Keywords:

Parental support, financial support, sports career, realistic expectations, elite athlete, role of parents

I agree the thesis paper to be lent within the library service.

Prohlašuji, že jsem tuto práci zpracoval samostatně pod vedením PhDr. Arnošta Svobody, Ph.D., uvedl všechny použité literární a odborné zdroje a dodržoval zásady vědecké etiky.

V Olomouci dne 23. června 2024

.....

Děkuji panu Arnoštu Svobodovi PhDr., Ph.D., za pomoc a cenné rady, které jsem využil při psaní diplomové práce.

OBSAH

Obsah	7
1 Úvod	10
2 Přehled poznatků	11
2.1 Sport a sportovní kariéra	11
2.1.1 Sportovní kariéra vrcholového sportovce	11
2.2 Rodičovské sportovní zapojení a podpora v kariéře vrcholového sportovce.....	13
2.2.1 Rodinné sportovní dědictví	14
2.3 Aktivní zapojení rodičů v kariéře vrcholového sportovce	15
2.3.1 Role rodičů v kariéře vrcholového sportovce.....	17
2.3.2 Trénování a spolu-trénování rodičů	18
2.4 Vztah rodiče a trenéra na kariéru vrcholového sportovce	20
2.5 Důvody zvolení daného sportu	22
2.6 Sportovní cíle a očekávání v rodině	25
2.6.1 Pozitivní vlivy sportovních cílů	25
2.6.2 Negativní vlivy sportovních cílů.....	26
2.7 Ekonomické faktory rodičovského zapojení	28
2.7.1 Náklady, poplatky a cestovní výdaje	28
2.7.2 Zdravotní péče a sociální tlak	29
2.7.3 Ekonomická nerovnost	29
3 Cíle	31
3.1 Hlavní cíl.....	31
3.2 Dílčí cíle	31
4 Metodika	32
4.1 Výzkumný soubor	32
4.1.1 Výběrové kritéria	32
4.1.2 Charakteristika výzkumného souboru – sportovci	33
4.1.3 Charakteristika výzkumného souboru – rodiče.....	33
4.2 Metody sběru dat	34

4.3	Otázky do rozhovorů.....	34
4.3.1	Otázky pro sportovce.....	34
4.3.2	Otázky pro rodiče	36
4.4	Sběr a analýza výzkumných dat	37
4.5	Kódování a kategorizace výsledků	37
4.5.1	Postup kódování	38
4.5.2	Kódy a kategorie	38
4.5.3	Kategorie a výsledky	39
4.6	Etické aspekty výzkumu	40
5	Výsledky.....	41
5.1	Role rodičů ve sportovní kariéře: Perspektivy sportovců a jejich rodičů.....	41
5.2	Rodičovská podpora ve sportovní kariéře: Emocionální, finanční a logistická dimenze	44
5.3	Rodičovská podpora v těžkých obdobích a výzvy rodičů: Specifické příklady a strategie	48
5.4	Tlak a výzvy v rodinách sportovců: Psychologické a praktické aspekty podpory	51
5.5	Rodiče, trenéři a očekávání: Dynamika komunikace a cílů ve sportovní kariéře	54
5.6	Vývoj rodičovsko-sportovních vztahů a spolupráce s odborníky: Od autority k partnerství.....	57
6	Diskuse.....	61
6.1	Role rodičů ve sportovní kariéře: Perspektivy sportovců a jejich rodičů.....	61
6.2	Rodičovská podpora ve sportovní kariéře: Emocionální, finanční a logistická dimenze	62
6.3	Rodičovská podpora v těžkých obdobích a výzvy rodičů: Specifické příklady a strategie	63
6.4	Tlak a výzvy v rodinách sportovců: Psychologické a praktické aspekty podpory	65
6.5	Rodiče, trenéři a očekávání: Dynamika komunikace a cílů ve sportovní kariéře	66
6.6	Vývoj rodičovsko-sportovních vztahů a spolupráce s odborníky: Od autority k partnerství.....	68
7	Závěry	71
8	Souhrn	74
9	Summary.....	75

10	Referenční seznam	77
----	-------------------------	----

1 ÚVOD

Sportovní kariéra vrcholového sportovce může být náročná a vyžaduje nejen talent a tvrdou práci, ale také silnou podporu z okolí. Jedním z klíčových faktorů, které ovlivňují úspěch mladých sportovců jsou rodiče. Rodiče často poskytují nejen finanční a logistickou podporu, ale také emocionální oporu, která je nezbytná pro zvládnání stresu a tlaku spojeného s nároky vrcholového sportu. Tato diplomová práce se zaměřuje na zkoumání role aktivního zapojení rodičů v kariéře vrcholového sportovce na základě polostrukturovaných rozhovorů s vrcholovými sportovci a jejich rodiči.

Podpora rodičů může mít mnoho forem a může se měnit v průběhu kariéry sportovce. Zatímco v raných fázích kariéry může mít dominanci spíše finanční a logistická podpora v pozdějších fázích se může přidat emocionální podpora a motivace. Rodiče také mohou hrát klíčovou roli při výběru sportovní disciplíny a komunikaci s trenéry a manažery. Jejich očekávání a dlouhodobé cíle mohou významně ovlivnit motivaci a psychickou pohodu sportovce. Tato práce se zaměřuje na to, jak se vztahy mezi sportovci a jejich rodiči vyvíjejí během sportovní kariéry a jaký vliv mají rodiče na úspěch a osobní rozvoj svých dětí.

Cílem této diplomové práce je poskytnout hlubší porozumění tomu, jak mohou rodiče podporovat své děti ve sportovní kariéře, jaké jsou nejlepší praktiky a jak se vyhnout potenciálně negativním vlivům jako nadměrný tlak a očekávání. Práce se opírá o výsledky získané z polostrukturovaných rozhovorů s vrcholovými sportovci a jejich rodiči, které byly analyzovány a srovnány s dostupnou literaturou.

Výsledky této práce mohou být užitečné pro rodiče, trenéry a další odborníky, kteří pracují s mladými sportovci. Poskytují cenné poznatky o tom, jaký typ podpory je nejdůležitější v různých fázích kariéry, jak efektivně komunikovat a jaké jsou klíčové aspekty pro udržení psychické pohody a motivace sportovců. Tato diplomová práce také zdůrazňuje význam otevřené komunikace, realistických očekávání a respektování profesionálních hranic, které jsou klíčové pro zdravý vývoj a úspěch mladých sportovců.

V následujících kapitolách bude podrobně rozebrána role rodičů ve sportovní kariéře svých dětí, včetně podpory a zapojení do výběru sportovní disciplíny, komunikace s trenéry, dlouhodobých cílů a očekávání a změn ve vztazích mezi sportovci a jejich rodiči. Výsledky práce pomohou více porozumět dynamice rodinné podpory ve vrcholovém sportu.

2 PŘEHLED POZNATKŮ

Participace rodičů v kariéře vrcholového sportovce se zabývá klíčovou rolí, kterou rodiče hrají ve vývoji a podpoře svých dětí na cestě za sportovním úspěchem. Tato podpora zahrnuje finanční a emocionální stránku přes logistickou organizaci až po morální povzbuzení a vytváření stabilního domácího prostředí. Zabývá se, jak rodičovské prostředí může ovlivnit sportovní výkonnost, ale i potencionální negativní dopady jako je přílišný tlak a ztráta motivace. Dále se zaměřuje na hledání rovnováhy mezi podporou a respektem k nezávislosti sportovce. V této souvislosti bude rozebrána otázka, jak mohou rodiče efektivně komunikovat se svými dětmi a trenéry, aby bylo zajištěno, že jejich zásahy jsou konstruktivní a nejsou kontraproduktivní. Dále budou zmíněny nejlepší praktiky pro rodiče, kteří chtějí být součástí sportovního života svých dětí, aniž by překročili hranice a umožnili dětem rozvíjet vlastní identitu a autonomii v rámci sportu. Hluboký ponor do tématu dále odhalí, jak se mění role rodičů v různých fázích sportovní kariéry – od raného dětství, přes juniorské roky, až po vrcholovou úroveň. Je důležité pochopit, že potřeby sportovce se vyvíjejí, a tudíž i způsob podpory od rodičů by měl reflektovat tuto dynamiku. V neposlední řadě se dotkneme i psychologických aspektů vztahu rodič-sportovec, včetně zvládání stresu a zklamání (Singh & Negi, 2023).

2.1 Sport a sportovní kariéra

2.1.1 Sportovní kariéra vrcholového sportovce

Sport

Když se řekne sport, většina lidí si představí fyzickou aktivitu jejímž cílem je za stanovených pravidel porazit soupeře. Málokdo, ale tuší odkud tento pojem pochází. Podle Durdové (2015) má slovo sport kořeny v anglosaském jazyce a je údajně odvozeno od slova disport, které znamená zábavu nebo potěšení.

Pokud jde o definici sportu Evropská charta sportu, vypracovaná pod záštitou Rady Evropy v roce 1992 ho pro své účely definuje následovně. „Sportem se rozumí všechny formy tělesné činnosti, které ať už prostřednictvím organizované účasti či nikoliv si kladou za cíl projevení či zdokonalení tělesné a psychické kondice, rozvoj společenských vztahů nebo dosažení výsledků v soutěžích na všech úrovních“ (Slepičková, 2005, s.28).

Sekot (2006) také vnímá sport jako pohybovou aktivitu zaměřenou na zlepšení celkové kondice nebo dosažení dobrého výkonu či výsledku, ale pouze na organizované úrovni.

Vrcholový sport

Vrcholový sport je charakterizován několika specifickými rysy. Patří mezi ně maximální výkon sportovců, silná touha po vítězství, vnímání soupeřů jako protivníků, komercializace a specializace na konkrétní sportovní disciplínu. Dále je typická byrokratizace, kvantifikace a rovnostářství.

V současné společnosti je vrcholový sport velmi populární mezi veřejností. Tento zájem se odráží v médiích, ekonomických a politických sférách. Subjekty z těchto oblastí právem očekávají zisky z investic, které do vrcholového sportu vložily (Sekot, 2008).

Jedná se o nejpřístupnější a nejsledovanější formu sportu díky širokým možnostem nahlédnout do zákulisí. Fanoušci tak mají jedinečnou možnost sledovat sportovní dění a jednotlivé aktéry, zejména samotné sportovce. Tito sportovci jsou pak vystaveni veřejnému mínění, které může být jak pozitivní, tak negativní. Pokud je mínění pozitivní, sportovec se často stává vzorem pro mnoho lidí. V případě negativního mínění je naopak často kritizován (Nekola, 2018).

Pohled na sport a sportovce, zejména ty vrcholové se v průběhu času výrazně změnil. Zatímco v antickém Řecku byli i ti nejlepší sportovci vnímáni jako amatéři, dnes jsou ti nejlepší profesionálové. Tato změna nastala vlivem mnohonásobnému zvýšení nároků na sportovce a pořádání různých sportovních událostí veřejností (Miah, García, 2012).

Sportovní kariéra vrcholového sportovce

Sportovní kariéru lze popsat jako soutěživou formu tělesné aktivity v individuálně vymezeném časovém období jejímž cílem je zdokonalování po fyzické, psychické a sociální stránce. Tato činnost je omezena určitými pravidly a může být regulována zastřešující organizací specifického sportovního odvětví.

Alfermann a Stambulová (2007) se zaměřují na sportovní kariéru pouze z hlediska výkonnostního nikoli socializačního. Podle nich jde o dobrovolnou, několik let trvající sportovní činnost s cílem zvyšovat výkonnost v jedné nebo více sportovních disciplínách.

Wylleman et al. (2021) definuje sportovní kariéru jako víceleté zapojení do sportovních aktivit, kde se sportovec snaží zdokonalovat, aby dosáhl co nejlepších výsledků. Účinky sportovní kariéry lze posuzovat ze dvou perspektiv. Z užšího hlediska se hodnotí pouze sportovní úspěchy, zatímco z širšího hlediska se bere v potaz také osobností rozvoj sportovce.

Sportovní kariéra začíná vstupem do sportu a končí jeho opuštěním, přičemž sportovec prochází několika vývojovými fázemi: počáteční fází, mistrovskou fází, ukončující fází a post-kariéerní fází (Wylleman, Alfermann & Lavallee 2004).

2.2 Rodičovské sportovní zapojení a podpora v kariéře vrcholového sportovce

Sportovní historie rodičů má významný vliv na výběr sportu jejich dětí. Rodiče, kteří byli sami aktivní sportovci, často předávají své zkušenosti, hodnoty a vášeň pro sport svým potomkům. Děti mohou být inspirovány úspěchy svých rodičů a mohou se rozhodnout následovat v jejich stopách, což může vést k výběru stejného nebo podobného sportu. První způsob, jakým může rodinná sportovní historie ovlivnit výběr sportu, je prostřednictvím přímé expozice. Když děti od útlého věku pozorují a doprovázejí své rodiče na sportovních akcích, mohou se cítit přirozeně přitahovány k těmto aktivitám. Tento vliv může být posílen, pokud rodiče aktivně zapojují své děti do sportovních her, tréninků nebo jim umožňují vyzkoušet si různé sporty. Druhým způsobem je předávání znalostí a dovedností. Rodiče, kteří mají zkušenosti ze sportovního prostředí, často mají schopnost lépe trénovat a vzdělávat své děti v technických aspektech daného sportu. Tato znalostní základna může dětem poskytnout výhodu a povzbudit je k tomu, aby se sportu věnovaly intenzivněji. Třetím faktorem je identifikace a modelování rolí. Děti často hledají v rodičích vzory a mohou se snažit napodobit jejich způsob života a úspěchy. Pokud rodiče mluví o svých zážitcích ze sportu s nadšením a hrdostí, mohou tímto způsobem v dětech vzbudit silnou touhu stát se sportovci. Nakonec, rodinná sportovní tradice může hrát roli v definování sportovní identity rodiny. Sport může být součástí rodinné kultury a hodnot, což může přirozeně vést k tomu, že děti budou mít k danému sportu blíže. Může to být způsob, jak upevnit rodinné pouto nebo udržet rodinné dědictví. Je důležité poznamenat, že i když může mít sportovní historie rodičů významný vliv na výběr sportu dětí, děti mohou nakonec vyvinout vlastní preference a vášně, které mohou vést k odlišnému sportovnímu směřování (Moraes, 2022).

Některé děti skutečně následují stejný sport jako jejich rodiče, což může být výsledkem přímého podnětu, vzorování nebo přirozené expozice danému sportu od útlého věku. Rodiče, kteří dosáhli ve svém sportu úspěchu nebo se jím vášnivě zabývali, mohou vést své děti k tomu, aby se věnovaly stejnému sportu, ať už prostřednictvím povzbuzování, přístupu k zázemí nebo zprostředkování kontaktů v dané sportovní komunitě. Na druhou stranu, děti se mohou rozhodnout pro jiné sportovní disciplíny než ty, kterým se věnovali jejich rodiče. Tento výběr

může být motivován touhou po samostatnosti, různými osobními zájmy, vlivem vrstevníků nebo inspirací jinými vzory mimo rodinu. K tomu může přispět i rozvoj nových sportů a aktivit, které nebyly v době rodičů tak dostupné nebo populární. Je důležité si uvědomit, že vztah mezi sportovní historií rodičů a sportovními volbami dětí není deterministický. Místo toho se jedná o komplexní interakci mezi rodinným vlivem a osobními preferencemi, kde rodiče mohou poskytnout první impulz nebo zdroje, ale konečné rozhodnutí je ovlivněno širším spektrem faktorů a individuálních sklonů dětí.

Rodičovský vliv na dítě při výběru sportu je mnohostranný a může mít různé formy. Rodiče hrají klíčovou roli v raném sportovním vývoji dětí a jejich postojům k fyzické aktivitě (Moraes, 2022).

2.2.1 Rodinné sportovní dědictví

Úspěchy rodičů v určitém sportu často slouží jako mohutný zdroj inspirace pro jejich děti. Když děti vidí, jaké výsledky a uznání jejich rodiče v daném sportu dosáhli, může je to silně motivovat k tomu, aby si stanovily ambiciózní cíle a usilovaly o dosažení podobných úspěchů. Tato motivace je často podpořena rodinnou tradicí ve sportu, která znamená, že děti mají snadný přístup k potřebným zdrojům jako jsou kvalitní sportovní vybavení, tréninková zařízení a trenéři. Tato výhoda může výrazně urychlit sportovní rozvoj dítěte a poskytnout mu lepší příležitosti pro růst a zdokonalování.

Nicméně, úspěchy rodičů mohou také vytvářet nerealistická očekávání a vyvíjet tlak na děti, aby dosáhly podobné úrovně excelence. Tento tlak může být zdrojem stresu a úzkosti, zejména pokud se děti snaží vyhovět vysokým standardům, které jsou jim kladeny. V takových případech je klíčová role rodičů, kteří mají z vlastní zkušenosti hluboké porozumění pro výzvy sportovní kariéry. Díky tomu mohou poskytovat specifickou mentální a emocionální podporu, která je nezbytná pro překonání těchto obtíží.

Dalším důležitým aspektem je rodinná identita spojená se sportovními úspěchy. Tato identita může výrazně ovlivnit, jak děti vnímají své místo ve světě sportu a v rodinném dědictví. Zatímco to může posílit jejich motivaci, může také vyvolat pocit, že nemají jinou možnost než v rodinné tradici pokračovat, což může být pro některé jedince omezující. Kromě toho, veřejné srovnávání s úspěchy rodičů může vytvářet konkurenční prostředí, kde děti cítí, že musí neustále dokazovat svou hodnotu.

V některých případech mohou děti vyrůstající v rodině s bohatou sportovní historií cítit, že jejich volba sportu byla předurčena. V důsledku toho mohou usilovat o to, aby si vybudovaly vlastní cestu a identitu, což může být proces plný výzev. Navíc, díky možné genetické predispozici k fyzickým schopnostem, které jsou pro jejich sport vhodné, mohou mít tyto děti přirozenou výhodu, která jim pomůže vyniknout ve svém vybraném sportu. Tato kombinace faktorů tedy hraje klíčovou roli v rozvoji sportovních schopností a kariéry sportovců (Singh & Negi, 2023).

2.3 Aktivní zapojení rodičů v kariéře vrcholového sportovce

Aktivní zapojení rodičů v kariéře vrcholového sportovce má zásadní význam. Rodiče často představují první zdroj podpory, motivace a základní sportovní výchovy. Jejich zapojení se může projevat v časovém a finančním investování do tréninků a závodů, stejně jako v psychologické podpoře a budování odolnosti vůči tlaku a stresu. Rodičovský zápal a aktivní postoj mohou sportovce vést k disciplíně a odhodlání potřebným pro dosažení vrcholových výkonů.

Pozitivní rodinné prostředí a konstruktivní rodičovské chování mohou významně přispívat k psychické pohodě sportovců a jejich sportovnímu rozvoji. Naopak, přílišné tlaky nebo nerealistická očekávání mohou vést ke konfliktům a snížení sportovního výkonu. Na druhou stranu, je důležité poznamenat, že rodičovská podpora musí být vyvážená a přizpůsobená potřebám dítěte. V některých případech může být nadměrný zájem rodičů o sportovní kariéru dítěte kontraproduktivní. Například, výzkumy ukazují, že tzv. "helicopter parenting", který se vyznačuje přehnaným dohledem a kontrolou, může mít negativní dopad na dětskou autonomii a vnitřní motivaci (Toms & Jeanes, 2022).

Dále je důležité, aby rodiče podporovali nejen sportovní úspěchy, ale i celkový osobní rozvoj dítěte. Vytváření vyváženého života, který zahrnuje vzdělávání, sociální aktivity a odpočinek, je klíčové pro dlouhodobé zdraví a štěstí mladého sportovce. Sportovci, kteří mají silnou podporu v mimo-sportovních aktivitách, často vykazují lepší schopnost zvládat stres a jsou více odolní vůči vyhoření. Je třeba si uvědomit, že rodiče hrají také důležitou roli v komunikaci s trenéry, sportovními kluby a dalšími institucemi. Efektivní komunikace a spolupráce mohou výrazně napomoci sportovní dráze dítěte, zatímco nedorozumění či konflikty mohou mít opačný efekt. V praxi můžeme vidět příklady, kdy rodiče sami byli úspěšnými sportovci a předávají své zkušenosti a znalosti svým dětem. Toto může být dvojsečná zbraň – na jedné straně může dítě profitovat z bohatého sportovního pozadí rodičů, na druhé straně může cítit zvýšený tlak, aby dosáhlo stejné úrovně úspěchu. Mentoring od rodiče, který rozumí sportu, může být výhodou, ale důležité je, aby byla dítěti poskytnuta svoboda ve výběru a zájmu o sport. Vrcholem tohoto

fenoménu jsou rodinné sportovní dynastie, kde tradice a odkaz hrají velkou motivující roli, ale mohou rovněž vytvářet vysoká očekávání a specifické výzvy (KurtzFavero et al., 2023).

Výzkumy také ukazují, že děti vrcholových sportovců se často mohou cítit přehlíženy, pokud rodiče věnují většinu svého času a energie vlastní sportovní kariéře. To může mít za následek nedostatek pozornosti vůči sportovním a osobním potřebám dětí. Je tedy zásadní, aby rodiče našli rovnováhu mezi svou sportovní kariérou a rodičovským angažmá. Z těchto důvodů je zřejmé, že role rodičů v kariéře vrcholového sportovce je mnohostranná a vyžaduje uvážený přístup. To zahrnuje podporu sportovního rozvoje, ale také uznání a respektování individuálních cest a volby dětí, včetně jejich práva na dětství bez zbytečného tlaku. Přestože je rodičovské zapojení klíčové, je třeba se vyvarovat přílišného vlivu, který by mohl vést k negativním důsledkům. To vyžaduje od rodičů, aby byli nejen podporovateli, ale i rádci, kteří dokážou naslouchat a reagovat na potřeby svého dítěte s empatií a porozuměním. Je to o hledání rovnováhy mezi podporou a nezávislostí, mezi zapojením a povolením dítěti vlastní sportovní cesty (O'Donnell, Elliott, & Drummond, 2022).

Jejich vliv může být pozitivní i negativní, a záleží na mnoha faktorech, včetně způsobu podpory, komunikace a rozvoje vzájemného vztahu. Důležitá je i schopnost rodičů učit se z vlastních zkušeností a přizpůsobovat svůj přístup individuálním potřebám dítěte. V konečném důsledku je rodičovský přínos neocenitelný, avšak musí být vždy ve prospěch dětí a jejich blaha, což je základním kamenem pro jejich úspěšnou a šťastnou sportovní kariéru. Sportovní současnost rodičů a jejich zapojení v kariéře vrcholového sportovce jsou témata, která rezonují v mnoha sportovních disciplínách a kulturách. Způsob, jakým rodiče přistupují k sportovním aktivitám svých dětí, může mít dlouhodobý dopad na jejich motivaci, sebevědomí a výkonnost. Je důležité si uvědomit, že každý mladý sportovec je jedinečný a to, co funguje pro jednoho, nemusí nutně fungovat pro druhého (Wallace, 2022).

Rodiče by měli být citliví k osobním potřebám svých dětí a zároveň poskytovat pevný základ pro jejich růst a rozvoj. Výzkumy, jako je studie od Dorsch, Smith, Wilson, & McDonough (2015) „Parents Want Kids to Succeed in Sports, and Communication is Key“, poukazují na to, že rodiče by měli podporovat nejen sportovní úspěchy, ale i proces učení a zlepšování. To zahrnuje oceňování snahy a vývoje dovedností, nikoliv jen získávání medailí a vítězství. Další studie, jako je práce Burke, Sharp, Woods, & Paradis (2021) zdůrazňují, že rodiče by měli vytvářet pozitivní sportovní prostředí a pomáhat dětem vytvářet zdravé sportovní identity, které jsou oddělené od výsledků.

V neposlední řadě je důležité, aby rodiče rozpoznali a reagovali na možné známky stresu a vyhoření, které mohou u mladých sportovců vzniknout. Studie od Lemyre, Hall, & Roberts (2008) „A social cognitive approach to burnout in elite athletes“ ukazuje, že rodiče hrají klíčovou

roli ve správném rozpoznání a řízení stresu. Je nezbytné, aby byli schopni poskytnout adekvátní oporu a pomoci dětem najít rovnováhu mezi sportem a ostatními aspekty jejich života. V kontextu rodičovského vlivu na sportovní kariéru je tedy zřejmé, že rodiče by měli být flexibilní, podporující a měli by poskytovat vedení, které je v souladu s potřebami a ambicemi jejich dětí. Vytváření prostředí, kde se děti cítí cenné a podporované bez ohledu na sportovní výsledky, pomáhá budovat zdravý základ pro budoucí úspěchy a osobní pohodu. Shrnutí těchto poznatků naznačuje, že rodičovská role by měla být promyšlená a dynamická, reagující na proměnlivé potřeby a cíle dítěte v průběhu jeho sportovní dráhy. Uznání důležitosti této role a její správná implementace může vést k zvýšení šancí na úspěch mladých sportovců a k posílení jejich celkového osobního rozvoje.

2.3.1 Role rodičů v kariéře vrcholového sportovce

Role rodičů v kariéře vrcholového sportovce je klíčovým faktorem, který do jisté míry může ovlivnit úspěch a celkový vývoj sportovce. Rodiče často hrají ústřední roli v raných fázích sportovní kariéry svých dětí, kdy poskytují emocionální, finanční zázemí a motivaci. Jejich vliv může být jak pozitivní, tak negativní v závislosti na způsobu, jakým přistupují k výchově a podpoře svého dítěte.

Pozitivní vliv rodičů se projevuje hlavně v jejich schopnosti poskytnout dítěti stabilní rodinné prostředí, které umožňuje sportovci soustředit se na tréninky a soutěže (Toms & Jeanes, 2022).

Studie s názvem „The role of parents in the motivation of young athletes: a systematic review“ od Gao et al. (2024) ukazuje, že rodiče kteří vytvářejí podporující a povzbuzující prostředí mohou svým dětem lépe zvládat tlak a stres spojený s vrcholovým sportem. Rodiče dále mohou pomáhat s logistikou a zajišťovat dopravu na tréninky a soutěže, ale tato kapitola je dále podrobněji rozvedena níže.

Dalším důležitým aspektem podpory a zapojení je podpora v emocionální složce, která pomáhá sportovcům vyrovnat se s tlakem a stresem. Klíčové faktory sportovního úspěchu je rozvinutá sebedůvěra a motivace (Toms & Jeanes, 2022).

Na druhou stranu přílišný tlak ze strany rodičů může mít negativní dopad na psychickou pohodu sportovce. Studie od Ommundsen, Roberts, Lemyre, & Miller (2006) „Parental and Coach Support or Pressure on Psychosocial Outcomes of Pediatric Athletes in Soccer“, která

zkoumá výsledky nátlakových vlivů rodičů a trenérů na mladé fotbalisty v Norsku. Studie zdůrazňuje, že neustálá kritika a vysoká očekávání mohou vést k úzkostem a vyčerpání a s tím související snížené sebedůvěře. Klade důraz na to, aby rodiče hledali rovnováhu mezi podporou a tlakem, aby jejich dítě mohlo rozvíjet svoje schopnosti bez zbytečného stresu. Důležitým faktorem rodičovského zapojení je dále komunikace, a to především v souvislosti rodič-dítě, rodič-trenér. Komunikace patří k jedním ze základních klíčů podpory svého dítěte ve sportovní kariéře a nedílnou součástí role rodičů. Jedná se o efektivní spolupráci s trenérem, která vede ke konzistentní a koordinované podpoře jak na hřišti, tak mimo něj. To zahrnuje jakékoliv sdílení informací o sportovcově pokroku, zdraví a potřebách. Výzkum od McCleery & Burton (2023) s názvem „How Parents and Coaches Can Support Positive Development“ ukazuje, že pozitivní interakce mezi rodiči a trenéry může významně přispět k celkovému rozvoji sportovce a zlepšit tak sportovcův výkon.

Pokud se chceme zabývat nějakými negativními postoji v oblasti role rodičů, tak musíme zmínit článek od O'Rourke, Smith, Smoll & Cumming (2014) s názvem „Relations of Parent- and Coach-Initiated Motivational Climates to Young Athletes' Self-Esteem, Performance Anxiety, and Autonomous Motivation: Who Is More Influential?“ nám ukazuje, že rodiče, kteří vytvářejí příliš soutěživé prostředí a kladou důraz na výsledky, mohou vést k tomu, že mladí sportovci ztratí vnitřní motivaci a začnou sportovat pouze z vnějších důvodů, což může vést k dlouhodobé frustraci a vyhoření. Tento článek doplňuje studie od Kramers, Thrower, Steptoe & Harwood (2023) s názvem „Parental strategies for supporting children's psychosocial development within and beyond elite sport“ ze které vyplývá, že negativní komentáře a vysoká očekávání mohou vést k rozvoji strachu ze selhání u mladých sportovců, což může negativně ovlivnit jejich psychickou pohodu a sportovní výkon.

Závěrem lze říct, že na základě výše uvedených studií je důležité vytvářet pozitivní rodinné prostředí a zastávat takový postoj a roli bez zbytečně vysokých očekávání a tlaku na výsledek.

2.3.2 Trénování a spolu-trénování rodičů

Trénování a spolu-trénování rodičů v rámci kariéry vrcholového sportovce je komplexní téma, které zahrnuje mnoho aspektů, od psychologického vlivu až po praktickou podporu a logistiku.

V kontextu trénování a spolu-trénování rodičů s vrcholovými sportovci je nutné zmínit studii "Parenting in sport" od Knight, Berrow & Harwood (2017), která zdůrazňuje roli rodičů ve vývoji sportovní excellence. Podle této studie je psychologický vliv rodičů klíčový a zahrnuje jak pozitivní podporu, tak možnost negativního tlaku spojeného s vysokými očekáváními.

Ve vztahu k technické přípravě je důležité poznamenat, že rodiče by měli podporovat a ne zasahovat do trenérské práce, což je podpořeno výzkumem od (KurtzFavero et al., 2023).

Logistická a finanční podpora rodičů je zdůrazněna ve studii od Atwood, Schaefer-Schiumo & Russo (2023), která poukazuje na nutnost rodičovské organizace a finančního zabezpečení pro mladé sportovce.

Sociální aspekty a potenciální izolace jsou analyzovány v práci od Mastroilli & Greco (2020), kde se poukazuje na důležitost rovnováhy mezi sportovními a sociálními aktivitami. Co se týče úskalí spolu-trénování, výzkum od Knight, Dorsch, Osai, Haderlie & Sellars (2016) ve kterém se zdůrazňuje význam stanovení jasných hranic a udržení profesionálního odstupu mezi rodičovskými a trenéřskými rolemi. Výše zmíněné zdroje často poukazují na důležitost rodičovské podpory, avšak zdůrazňují, že je třeba najít správnou rovnováhu a respektovat odbornost a autoritu trenérů.

V této souvislosti je vhodné odkázat na další relevantní studie, jako je „Parenting in sport“ od Knight, Berrow et al. (2017), která poskytuje praktické návody pro rodiče, jak efektivně podporovat své děti ve sportu bez negativního psychologického tlaku.

Při pohledu na finanční a logistickou podporu nelze opomenout práci „Editorial: Sport and community " od Rich, Jenkin, Millar, Sveinson & Sherry (2022), kteří upozorňují na význam komunitní a sociální podpory v kariéře mladých sportovců a roli, kterou může hrát širší sociální infrastruktura v odlehčení břemene z rodin.

Rich et al. (2022) zdůrazňují, že klubové systémy a místní sportovní organizace by měly poskytovat struktury, které usnadňují zapojení a růst mladých sportovců, a tím i snižují finanční a logistické nároky kladené na rodiny. V oblasti sociální izolace je také zásadní pochopit vliv, který může mít nadměrné začlenění do sportu na sociální vývoj mladého jedince.

Studie „An intensive longitudinal investigation of a parent–coach’s practices and strategies ‘in action’; challenges and opportunities „ od Zehntner, McMahon & McGannon (2020) podává důležité informace o tom, jak sportovní závazky mohou ovlivnit sociální interakce a vývoj dětí a dospívajících. V souvislosti s úskalími spolu-trénování je rovněž důležité zmínit práci „How Parents and Coaches Can Support Positive Development“ od McCleery & Burton (2023), která se zabývá otázkou, jak mohou rodiče-trenéři harmonizovat své role a zároveň podporovat pozitivní sportovní a osobní rozvoj svých dětí.

McCleery a Burton (2023) argumentují, že klíčem je stanovení jasných cílů a hodnot, které vedou k rozvoji jak sportovních dovedností, tak charakteru mladých atletů. Podpora rodičů ve sportu je nepochybně klíčová, ale jak ukazují výzkumy, je nezbytné, aby rodiče byli informováni o nejlepších praktikách a aby byli schopni rozpoznat, kdy je jejich zapojení přínosné a kdy může být kontraproduktivní. Proto je esenciální, aby rodiče spolupracovali s trenéry a dalšími odborníky, aby vytvořili zdravé a podporující prostředí pro mladé sportovce. Důležitost této kolaborace hraje významný, efektivní komunikaci mezi rodiči a trenéry.

Komplexní přístup k trénování a podpoře mladých sportovců vyžaduje nejen znalosti a zdroje, ale také citlivost a flexibilitu ze strany rodičů. Je zásadní, aby byli rodiče vzděláváni o tom, jak mohou být nejučinnější v podpoře svých dětí, aniž by překročili hranice nebo vytvořili negativní tlak. Literatura jasně ukazuje, že rodiče hrají mnohostrannou roli v kariéře mladých sportovců a že jejich pozitivní i negativní vliv může mít dlouhodobé důsledky. V tomto ohledu mohou být užitečné i další zdroje, jako je „Educating Parents of Children in Sport About Abuse Using Narrative Pedagogy“ od McMahon, Knight, & McGannon (2018), kteří se zaměřují na vytváření zdravého sportovního prostředí prostřednictvím informovaného a uvážlivého rodičovství. Je tedy zřejmé, že úloha rodičů v kariéře vrcholových sportovců je mnohostranná a vyžaduje pečlivé zvážení všech aspektů jejich zapojení.

2.4 Vztah rodiče a trenéra na kariéru vrcholového sportovce

Vztah rodiče a trenéra v jedné osobě může mít zásadní vliv na kariéru vrcholového sportovce. Z jedné strany tento dvojrozměrný vztah může sportovci poskytnout stabilní zázemí a pochopení, které může být klíčové pro rozvoj jeho talentu. Rodič-trenér má výhodu hluboké znalosti svého dítěte a může lépe přizpůsobit tréninkový režim individuálním potřebám. Na druhé straně, může to však přinést i problémy, jako je nedostatečné oddělení osobního a profesionálního života, což může vést k přetížení nebo konfliktům. Relevantní zdroje, které se zabývají touto problematikou, zahrnují studie publikované v odborných časopisech, jako je Abele & Alfermann (2001) „Sport and Exercise: Overview“. Výzkum jasně ukazuje, že rodič-trenér může mít dvojí roli, která je jak podporující, tak potenciálně problematická. Zatímco intimní znalost sportovce může přinést výhody v podobě personalizovaného přístupu, může také vyvíjet neúměrný tlak, což může způsobit psychické vypětí nebo dokonce vypálení.

Studie 'Parenting in Youth Sport: from Research to Practice' od Sherman (2015) nabízí další perspektivu, zdůrazňující význam rovnováhy mezi podporou a autonomií. Autonomy-supportive coaching, tedy trenérství podporující autonomii, je klíčové pro zdravý vývoj sportovce, ať už je trenérem rodič, nebo ne.

Sherman (2015) zdůrazňuje, že přestože je rodinná podpora významná, rodiče-trenéři by měli pečlivě vyvažovat své očekávání a zajistit, aby jejich metody nebránily nezávislosti sportovce.

Identifikace a implementace strategií, které pomohou rodičům-trenérům efektivně kombinovat rodičovskou podporu s profesionálním trenérstvím. To vše s cílem zajistit, aby byl každý mladý sportovec schopen rozvíjet svůj plný potenciál, aniž by trpěl negativními důsledky této dvojrozměrné role. Je tedy zřejmé, že pro rodiče-trenéry je klíčové nejen rozumět teorii a nejlepším praktikám v oblasti trenérství, ale také se zaměřit na rozvoj osobních dovedností a emoční inteligence. To umožní lépe navigovat výzvy, které přináší spojení rodinného a profesionálního vztahu ve sportu.

Je důležité, aby rodiče-trenéři byli vědomi možných pastí a usilovali o vytvoření zdravého, podporujícího prostředí, které respektuje osobní hranice a podporuje nezávislost sportovce. Podle studie z „GUEST EDITORIAL: Exploring Sport Psychology in the Discipline of Sports Coaching“ od Cropley, Thelwell, Mallett & Dieffenbach (2020) může být emoční blaho klíčové pro optimální výkon a dlouhodobý sportovní rozvoj. Rodič-trenér by měl být schopen rozpoznat emoční stavy svého dítěte a adekvátně na ně reagovat, což vyžaduje hluboké porozumění emocionální inteligenci a schopnost empatie. Vytvoření zdravého rodičovsko-trenérského vztahu je proces, který vyžaduje čas, trpělivost a odhodlání jak ze strany rodiče, tak i sportovce. Obě strany by měly mít možnost otevřeně komunikovat a společně stanovit cíle a očekávání. S tímto přístupem může být rodič-trenér neocenitelným zdrojem motivace a podpory, zatímco umožňuje sportovci rozvíjet se jak v osobním, tak ve sportovním životě. V konečném důsledku je esenciální, aby rodič-trenér neztrácel ze zřetele skutečný důvod, proč se dítě sportu věnuje: pro radost a lásku ke hře. Udržení této radosti při současném podporování vysokého výkonu může být náročný úkol, ale je to klíč k udržitelné a úspěšné sportovní kariéře. V tomto duchu by rodič-trenéři měli pěstovat pozitivní sportovní kulturu, která představuje zdravou rovnováhu mezi konkurenčním duchem a osobním rozvojem. Otevřený dialog mezi rodičem-trenérem a sportovcem je zásadní pro identifikaci a řešení jakýchkoli problémů nebo obav, které mohou vzniknout. Tímto způsobem lze předcházet možnému přetížení a stresu, které mohou pramenit z náročných očekávání.

Je tedy žádoucí, aby rodič-trenér byl v první řadě podporujícím rodičem, který rozumí emocím svého dítěte a dokáže je v průběhu kariéry správně řídit a směřovat. Významný je rovněž

výběr vhodné komunikační strategie. Důležité je, aby rodiče-trenéři nezapomínali na osobní rozvoj dítěte mimo sportovní arénu. Rozvoj sociálních dovedností, akademických znalostí a dalších zájmů je stejně důležitý a přispívá k celkovému vyrovnanému růstu jedince. V kontextu rodinné dynamiky je nezbytné, aby rodič-trenér rozpoznal a respektoval jedinečnost svého dítěte-sportovce. Tento přístup by měl podporovat rozvoj nejen v oblasti sportu, ale i v osobním životě.

Na základě výzkumů, jako je ten od Hirsch, Loughead, Bloom & Gilbert (2023) je zřejmé, že úspěšní rodiče-trenéři jsou ti, kteří dokážou efektivně komunikovat a stanovit jasné hranice mezi rodičovskými a trenérskými úlohami. Tito rodiče-trenéři také dobře rozumí významu psychologické přípravy a věnují pozornost mentálnímu stavu sportovce, což je klíčové pro zvládnutí tlaku a stresu spojených s vrcholovým sportem. V konečném důsledku je pro rodiče-trenéry zásadní, aby byli flexibilní a připraveni se učit a růst společně se svými sportujícími dětmi. Udržení konstruktivního přístupu, který zdůrazňuje vývoj a učení se z chyb, může vést k tomu, že se sportovní cesta stane pozitivní zkušeností pro obě strany. Úspěch v roli rodiče-trenéra vyplývá z rovnováhy mezi podporou a vedením, když se upřednostňuje zdravý vývoj a pohoda dítěte. Tato rovnováha je zásadní pro udržení motivace a radosti z pohybu, bez ohledu na výsledky. Přestože existují výzvy, jsou rovněž příležitosti pro rodiče-trenéry, aby se stali pozitivními modely a významně přispěli k rozvoji svého dítěte, nejen jako sportovce, ale i jako člověka.

2.5 Důvody zvolení daného sportu

Výběr sportu vrcholovými sportovci je komplexní proces, který je ovlivněn mnoha faktory, jež sahají od osobních preferencí přes fyzické predispozice až po sociální a ekonomické okolnosti. Sportovci jsou často přitahováni k různým sportům z důvodů, které zahrnují fyzické a mentální výzvy. Někteří preferují fyzicky náročné sporty plné adrenalinu, jako je horolezectví, zatímco jiní se orientují na sporty vyžadující strategické a mentální dovednosti, jako jsou šachy nebo golf.

Rodinné prostředí a komunitní vlivy hrají zásadní roli v raných fázích sportovní orientace. Děti často napodobují sportovní aktivity svých rodičů nebo se zapojují do sportů populárních ve svém okolí. Například v regionech, kde je hokej vnímán jako národní sport, se mnoho mladých lidí přirozeně věnuje hokeji. Dostupnost zařízení a prostředků rovněž omezuje nebo naopak umožňuje přístup k určitým sportům. Sporty jako plavání a tenis vyžadují specifické podmínky a vybavení, což může být pro některé nedosažitelné. Na druhou stranu, sporty jako běh nebo

fotbal, které nevyžadují mnoho speciálního vybavení, jsou přístupnější širšímu spektru lidí (Singh & Negi, 2023).

Dle studie od Kovács, Földi & Gyömbér (2023) víme, že fyzické charakteristiky jedince mohou také významně ovlivnit výběr sportu. Vyšší lidé mohou mít přirozenou výhodu v sportech jako je basketbal nebo volejbal, zatímco ti s rychlými reflexy mohou excelovat v gymnastice nebo stolním tenise. Tyto informace nám doplňuje studie od Tenenbaum & Filho (2018), která se zabývá problematikou psychologických aspektů, jako je preference týmové spolupráce oproti individuální soutěži, rovněž formují sportovní volby. Například, jedinci, kteří upřednostňují týmovou práci, mohou vyhledávat sporty jako fotbal nebo ragby, zatímco ti, kteří preferují individuální výkony, se mohou orientovat na tenis nebo atletiku.

Mediální expozice a komerční úspěch sportů také ovlivňují popularitu a atraktivitu sportů. Mladí sportovci často obdivují profesionální hvězdy a touží po účasti ve sportech, které jsou mediálně zastoupené a komerčně úspěšné. Sociální aspekty sportu, jako je pocit sounáležitosti a možnost navazování přátelství, jsou rovněž důležité. Sportovní kluby a týmy poskytují unikátní prostředí pro sociální interakce a rozvoj týmového ducha. Estetická a umělecká stránka některých sportů, jako je krasobruslení nebo gymnastika, přitahuje ty, kteří ocení krásu a grácii. Zdravotní benefity jsou dalším významným motivem, kdy mnoho lidí začíná sportovat kvůli pozitivnímu vlivu na fyzické zdraví, a kariérní a finanční potenciál některých sportů může nabízet lákavé životní perspektivy (Ibrahim et al., 2023).

Dle studie od Hadfield (2022) zabývající se motivací sportovců zmiňuje, že mezi další aspekty výběru daného sportu se řadí vidina možnosti kariérního růstu a finanční odměny. Sporty s profesionálními soutěžemi a sponzorskými podporami mohou nabídnout přitažlivý životní styl a významné ekonomické výhody. Osobní zážitky a citové pouto k určitému sportu mohou ovlivnit jeho volbu. Úspěchy či pozitivní vzpomínky z dětství, jako například vítězství v místním turnaji nebo inspirace setkáním se sportovním vzorem, mohou zanechat trvalý dojem a vést k trvalému zájmu o daný sport. Je důležité si uvědomit, že motivace pro začátek a setrvání ve sportu se může měnit s věkem a životními okolnostmi. To, co motivuje dítě či mladého člověka, nemusí platit automaticky pro dospělého a naopak.

Rozhodnutí, které vedou k výběru konkrétního sportu, je jako skládání puzzle, kde se snoubí osobní preference, fyzické schopnosti, vlivy okolí a psychologické predispozice. Jedinec tvoří svou sportovní cestu z mnoha různorodých kousků. Tato pestrost motivací a faktorů, jež ovlivňují rozhodnutí o sportovní aktivitě, ilustruje, jak jedinečná a osobní může být tato volba.

Ukazuje to na to, že sport není pouze o cvičení, ale také o hledání radosti, dosahování osobních cílů a nalezení smyslu v rámci komunity.

V rámci celkového zdraví a pohody může sport nabídnout jedinečné šance pro rozvoj a naplnění sebe sama, což je další z důležitých faktorů, které ovlivňují výběr sportu. Pro mnohé je sport také cestou k posílení sebedůvěry a sebepojetí. Dosahování úspěchu ve sportu může posilovat pocit vlastní hodnoty a působit jako impulz pro zvýšení osobní sebedůvěry. Bez ohledu na to, zda jde o překonávání osobních limitů nebo dosahování týmových cílů, sportovní triumfy mohou mít hluboký vliv na psychiku jednotlivce. Po celém světě nacházejí sportovci smysl a poslání ve své zvolené disciplíně, ať už je to kvůli menšímu riziku zranění, lásce k určitému sportu, nebo pro radost z pocitu svobody, který přináší sporty jako je plachtění nebo paragliding.

Pro některé lidi může mít vliv na jejich rozhodování také klimatické podmínky v dané oblasti, například milovníci lyžování a snowboardingu preferují oblasti s hojným sněhem, zatímco surfaři vyhledávají místa s optimálními vlnami. Dostupnost kvalitního tréninku a koučování je dalším důležitým faktorem. Sportovci často hledají disciplíny, kde mají možnost pracovat s vysoce kvalifikovanými trenéry, kteří nejen poskytují technické dovednosti, ale také podporu a motivaci. Schopný trenér dokáže rozvíjet vášeň sportovce a pomoci mu dosáhnout jeho maximálního potenciálu. Vliv vrstevníků je také klíčový, zejména pro mladé sportovce. Skupina přátel, se kterou se pravidelně setkávají ve škole či mimo ni, může ovlivnit sportovní preference a účast jednotlivce. Pokud skupina kamarádů hraje určitý sport, může to být motivací pro jednotlivce, aby se k nim přidal. Důležitou roli může hrát i osobní identita a potřeba vyjádření sebe sama. Některé sporty, jako bojová umění či tanec, umožňují lidem vyjádřit svou osobnost prostřednictvím fyzického výkonu a elegance pohybu. Tyto aktivity mohou poskytnout platformu pro individuální vyjádření a pomoci jedincům cítit se originálně a autenticky.

V neposlední řadě, je důležité zdůraznit vliv kulturního kontextu. Určité sporty mohou být v určitých kulturách nebo zemích většími hity a být více podporovány, což může vést k většímu zájmu a angažovanosti v těchto oblastech. Například, kriket je velmi oblíbený v zemích jako je Indie nebo Pákistán, což ovlivňuje mladé sportovce v těchto regionech ve volbě tohoto sportu. Abych to shrnul, každý individuální sportovní výběr je hluboce osobní a odrazuje jedinečnou kombinaci vnitřní motivace a vnějších faktorů. To, co pro jednoho sportovce znamená radost a nadšení, může pro druhého představovat výzvu nebo naopak překážku. Celkově sport není jen o závodění a výsledcích, ale o hledání cesty k osobnímu růstu a štěstí (Moraes, 2022).

2.6 Sportovní cíle a očekávání v rodině

Sportovní cíle mají v rodině důležitou roli, neboť mohou významně ovlivnit vývoj mladých sportovců, jejich motivaci, zdraví a celkovou pohodu. Rodinné prostředí je první a často nejdůležitější sociální kontext, ve kterém se mladí sportovci učí hodnotám, postojům a chování spojeným se sportem. Sportovní cíle můžeme rozdělit na pozitivní a negativní, jelikož i zbytečně velká motivaci a kladení si nereálných cílů sebou nese mnoho negativních faktorů. Na druhou stranu zdravé nastavení a postupné určování si menších kroků může vést k pozitivnímu účinku na sportovní kariéru.

2.6.1 Pozitivní vlivy sportovních cílů

Rodiče a členové rodiny, kteří aktivně podporují sportovní úsilí dětí, mohou pozitivně ovlivnit jejich motivaci a odhodlání dosáhnout stanovených cílů, jak jsme již zmínili v první kapitole. Rodina může přispět k lepšímu výkonu a větší angažovanosti ve sportu. Ze studie od Almeida, Dias, Corte-Real, Menezes, & Fonseca (2023) vyplývá že, podpora a povzbuzení v rámci rodinných sportovních cílů jsou klíčovými faktory, které mohou ovlivnit sportovní úspěch a celkovou pohodu mladých sportovců. Zmiňuje pozitivní posilování a slova uznání a chvály, které zvyšují sebevědomí a dávají dětem pocit hodnoty. Je důležité, aby rodina ocenila úsilí dítěte, nikoliv pouze jeho výsledky či výkony. Dále uvádí důležitost zájmu o sportovní aktivity, kdy účast rodiny na sportovních událostech a zájem o tréninkový proces dítěte naznačují, že rodina považuje sportovní aktivity dítěte za významné, což může posílit jeho motivaci. Svou důležitost dle studie sehrává také stanovení reálných cílů. Pomoc při stanovování dosažitelných cílů může dítěti pomoci cítit se úspěšným a udržet motivaci. Cíle by měly být specifické, měřitelné, dosažitelné, relevantní a vázané na čas (SMART).

Nedílnou součástí pozitivního působení je podpora samostatnosti. Učení dětí, jak si stanovovat cíle a být zodpovědné za svůj trénink a rozvoj, podporuje jejich autonomii a vnitřní motivaci. V rámci sportovní kariéry se děti setkají s prvními neúspěchy, je proto důležité, aby zvládaly konstruktivní zpracování neúspěchů tzn. naučit děti, jak se vypořádat s neúspěchy a vnímat je jako příležitost k učení, je klíčové pro jejich dlouhodobou sportovní motivaci a odolnost. S tím souvisí také omezení tlaku, je důležité, aby rodina nevytvářela nepřiměřený tlak na dítě ohledně výkonu. Důraz by měl být kladen na osobní a týmový rozvoj, zlepšení dovedností a radost ze sportu (Toms & Jeanes, 2022).

Rozvoj cílevědomosti v rámci sportovních cílů v rodině je proces, který pomáhá mladým sportovcům naučit se, jak si stanovovat, sledovat a dosahovat svých sportovních a osobních cílů. Tento proces může zahrnovat následující komponenty: Stanovení cílů: Rodina by měla

podporovat děti v tom, aby si stanovovaly SMART cíle, což znamená, že cíle by měly být Specifické, Měřitelné, dosažitelné, Relevantní a Časově vymezené. Vzdělávání o cílech: Rodiče by měli vzdělávat své děti o tom, jak si stanovit cíle a jaké strategie můžou použít k jejich dosažení. To může zahrnovat rozdělení dlouhodobých cílů na krátkodobé úkoly a úlohy. Podpora a zpětná vazba: Rodina by měla pravidelně poskytovat konstruktivní zpětnou vazbu a uznání za dosažený pokrok, bez ohledu na to, zda byl konečný cíl plně dosažen (Usaxovna & Qizi, 2022).

Na rozvoj cílevědomosti navazuje studie od Mastroiilli & Greco (2020), která se zabývá komunikací a vztahy v rodině a může pozitivně ovlivnit sportovní cíle, když rodinní příslušníci společně diskutují o postupech, oslavují úspěchy a podporují se při nezdarech. Rodinné sportovní cíle mohou podporovat zdravý životní styl a předávat dětem hodnotu fyzické aktivity.

2.6.2 Negativní vlivy sportovních cílů

Rodinné očekávání mohou vytvářet nadměrný tlak na mladé sportovce, což může vést k úzkosti, strachu z neúspěchu nebo vyhoření. Přílišný tlak na mladé sportovce ze strany rodiny může mít negativní dopady na jejich psychické a fyzické zdraví, stejně jako na jejich celkový výkon a postoj ke sportu. Tento tlak může být způsoben nadměrnými očekáváními rodičů ohledně výsledků, konstantním srovnáváním s jinými sportovci, nebo nedostatečným uznáním úsilí a pokroku sportovce.

Výše nastíněnými vlivy se zabývala studie od Knight, Dorsch, Osai, Haderlie, & Sellars (2016), ze které vyplývá, že když jsou sportovci vystaveni velkému tlaku, může se u nich začít projevovat úzkost a stres spojené s obavami o zklamání svých rodičů. Tento neustálý tlak může nakonec vést k vyhoření, kdy sportovec ztrácí motivaci a zájem o pokračování ve sportu kvůli neustálému stresu. Negativní sebehodnocení a self-talk mohou také vzniknout, když sportovci začnou kritizovat své vlastní výkony a tvrdě soudit své schopnosti. Důsledkem přílišného tlaku může být i zvýšené riziko zranění, protože sportovci mohou překračovat své fyzické limity. Tlak může rovněž přispět k problémům ve vztazích s rodinou, spoluhráči a trenéry, což může vést k sociálním a rodinným konfliktům. V důsledku toho může sport ztratit svůj původní zábavný charakter a stát se spíše zdrojem stresu a úzkosti.

Vyjma přílišného tlaku a očekávání se můžeme setkat s problematikou jednostranné specializace, která sebou může přinést mnoho negativních důsledků. Ze studie od Jayanthi, Pinkham, Dugas, Patrick, & LaBella (2013) vyplynulo že, specializace v jediném sportu může mít několik negativních důsledků. Prvním z nich je zvýšené riziko zranění způsobené opakovaným

zatížením určitých svalových skupin a kloubů, což může vést k specifickým sportovním zraněním, jako jsou například zranění kolene, ramene nebo lokte. Dále může intenzivní soustředění na jeden sport vést k psychickému vyhoření, kdy sportovec ztrácí motivaci a zájem o sport kvůli tlaku na výkon, nedostatku regenerace nebo ztrátě radosti ze hry. Specializace může také omezit rozvoj motorických dovedností, které by se mohly dále rozvíjet účastí v různých sportech. Děti a mládež specializující se pouze na jeden sport mohou zažívat sociální izolaci, protože jim chybí interakce s vrstevníky v různých sportovních a společenských kontextech. Konečně, specializace může omezit dlouhodobou účast ve sportu, protože jedinci mohou zanechat sport z důvodu nedosažení svých cílů, zranění nebo vyhoření.

Naproti tomu je dobré držet rovnováhu mezi nadměrným zapálením do sportu a životem obyčejného dítěte. Ve studii od Knight, Harwood & Gould (2017) je uvedeno že, intenzivní zájem o sport může mít několik důsledků, které ovlivňují nejen sportovní výkony, ale i další aspekty života. Například, sportovci, kteří věnují mnoho času tréninku a soutěžím, se mohou dostat do situace, kdy zanedbávají školní povinnosti, což může způsobit pokles akademických výkonů a omezit jejich budoucí možnosti ve vzdělání a kariéře. Dále, intenzivní sportovní angažovanost může vést k sociální izolaci, kdy sportovec tráví málo času s rodinou a přáteli mimo sportovní prostředí, což může vést ke slabším sociálním vztahům a pocitu osamělosti. Psychické zdraví může být také ovlivněno, protože stres spojený s dosahováním sportovních cílů může přispět k úzkosti, depresi a nízké sebeúctě. Fyzické zdraví není výjimkou, jelikož nadměrný trénink může způsobit zranění a přetížení, což má negativní dopad na dlouhodobou fyzickou pohodu. Důležité je také udržovat rovnováhu mezi sportem a jinými oblastmi života, aby nedošlo k vyčerpání a ztrátě motivace, což by mohlo ovlivnit nejen sportovní výkony, ale i celkovou kvalitu života.

Pokud jsou cíle stanoveny příliš vysoko nebo jsou vnuceny rodinou, může to oslabit vnitřní motivaci dítěte a jeho vlastní touhu po úspěchu ve sportu. Narušení vnitřní motivace může být zásadním negativním vlivem, který pramení z nadměrného důrazu na sportovní cíle. Vnitřní motivace je považována za nejsilnější formu motivace, protože pochází z vlastní touhy jedince provádět aktivitu pro osobní uspokojení, radost nebo zájem, nikoli kvůli vnějším odměnám nebo tlaku. Almeida et al. (2023) tvrdí že, když je však přílišný důraz kladen na výsledky nebo dosažení konkrétních cílů, může to mít následující negativní důsledky na vnitřní motivaci sportovce. Pokud se sportovci příliš zaměřují na dosahování výsledků a splnění očekávání trenérů či rodičů, mohou ztratit radost a uspokojení, které původně nacházeli ve svém sportu. Pokud jsou stanovené cíle příliš náročné nebo nereálné, vnější tlak může snížit jejich vnitřní motivaci a vyvolat pocity úzkosti a strachu z neúspěchu. Když se vnější cíle stávají důležitější než osobní cíle, sportovci

mohou pocítit, že ztrácejí kontrolu nad svou sportovní dráhou a rozhodováním. Důraz na dosahování výsledků může vést k vnímání sportu spíše jako nástroje k dosažení jiných cílů, jako jsou stipendia nebo profesionální smlouvy než jako zdroje osobního naplnění. Vnitřní konflikty mohou vzniknout, když jsou sportovci vedeni k cílům, které jsou v rozporu s jejich vlastními hodnotami nebo zájmy.

2.7 Ekonomické faktory rodičovského zapojení

Ekonomické faktory mohou mít významný dopad na rodičovské zapojení ve sportu. Tyto faktory se týkají nákladů spojených s podporou sportovních aktivit dětí a mohou ovlivnit úroveň a povahu rodičovského zapojení.

2.7.1 Náklady, poplatky a cestovní výdaje

Ekonomické faktory hrají klíčovou roli v rodičovském zapojení do sportovních aktivit jejich dětí. Vysoké náklady na vybavení, registraci a členství v klubech, cestování, tréninky, zdravotní péče i potenciální ztráta příjmu kvůli nutnosti akomodovat sportovní plány dětí, mohou výrazně ovlivnit míru a formu tohoto zapojení. Náklady na vybavení a oblečení jsou často první velkou investicí. Sporty jako hokej, fotbal nebo gymnastika vyžadují speciální vybavení, které může být nákladné a je často potřeba ho pravidelně obměňovat kvůli růstu dítěte nebo změnám pravidel. Poplatky za registraci a členství v rámci sportovních klubů představují další finanční zátěž pro rodiny. Tyto poplatky jsou většinou vyžadovány na roční bázi a mohou se lišit v závislosti na úrovni a prestiži klubu nebo soutěže. Cestovní výdaje pak přicházejí do popředí u konkurenčních sportů, kde děti musí jezdit na turnaje, jež mohou být umístěny v různých částech země nebo i v zahraničí. To zahrnuje nejen náklady na dopravu, ale také na ubytování a stravování. Tréninkové a lekce jsou dalším finančně náročným aspektem, jelikož soukromé lekce nebo speciální tréninkové programy bývají důležité pro rozvoj talentu. Tyto programy mohou být velmi nákladné, zvláště pokud se jedná o kvalitní trénink u renomovaných trenérů (Pauna, Campan, & Borlea, 2022).

Studie od Eime, Young, Harvey, Charity & Payne (2013) dále poukazuje na fakt že, někteří rodiče se také mohou ocitnout v situaci, kdy musí opustit práci brzy, snížit pracovní úvazky nebo si brát volno, aby mohli doprovázet své děti na sportovní akce, což může znamenat ztrátu příjmů. Sociální tlak na rodiče, aby investovali do sportovních aktivit svých dětí, a pocit, že vyšší finanční prostředky vedou ke zlepšení šancí na úspěch, mohou být dalším aspektem, který ovlivňuje

rozhodování rodin. Ekonomická nerovnost může hrát roli, protože vysoké náklady mohou vést k omezenému přístupu dětí z ekonomicky slabších rodin k sportovním příležitostem.

2.7.2 Zdravotní péče a sociální tlak

Zdravotní péče a rehabilitace představují další náklady, které mohou být spojené se sportovním zapojením dětí. Sportovní zranění vyžadují často návštěvu lékařů, fyzioterapie a jiné rehabilitační služby, které se mohou finančně výrazně projevit v rodinném rozpočtu. Opuštění práce nebo snížení pracovních hodin je výzvou pro mnoho rodičů, kteří chtějí podporovat sportovní kariéru svých dětí. Doprovázení dětí na soutěže nebo tréninky může vést ke snížení pracovních hodin a ztrátě příjmů. Tento kompromis mezi rodinným a pracovním životem je obzvláště obtížný pro rodiny s jedním rodičem nebo pro ty, kde jsou rodiče závislí na každé hodině odpracované. Sociální tlak na rodiče, aby financovali sportovní aktivity svých dětí, je dalším faktorem, který může zesílit finanční nátlak. Tento tlak může pocházet od trenérů, ostatních rodičů, nebo dokonce od samotných dětí, které chtějí držet krok se svými vrstevníky (Coakley, 2011).

2.7.3 Ekonomická nerovnost

Ekonomická nerovnost je možná nejvýznamnější sociální dopad vysokých nákladů spojených se sportem. Děti z rodin s nižšími příjmy se mohou ocitnout ve znevýhodněné pozici, když nemohou zúčastnit se drahých sportovních programů. To vede k sociální a ekonomické segregaci a omezuje jejich přístup k organizovaným sportům a možnostem, které tyto aktivity mohou nabídnout v oblasti osobního rozvoje, zdraví a sociálních interakcí. Například studie Paár, Pogátsa, Ács & Szentei (2022) ukazuje, že děti z rodin s nižšími příjmy mají menší pravděpodobnost účasti v týmových sportech, přičemž finanční bariéra byla hlavním důvodem. Tento fakt omezuje diverzitu a inkluzivitu ve sportu a může mít dlouhodobé dopady na společnost.

V reakci na tyto výzvy a výzvy se některé organizace a komunity snaží o zpřístupnění sportu pro všechny. Nabízejí stipendia, finanční pomoc a vybavení za zvýhodněné ceny nebo dokonce zdarma. Také existují neziskové organizace a charitativní programy, jako například Sportovní nadace pro děti (Children's Sport Foundation), které se zaměřují na podporu sportovní účasti mezi dětmi z méně majetných rodin. Pro zajištění rovného přístupu ke sportu je zásadní, aby byly tyto programy dostatečně financovány a aby o nich věděla veřejnost. Komunikace těchto možností je klíčová, stejně jako snaha o snížení sociálního tlaku spojeného s investicemi do sportu.

Výzkumy jako je ten zveřejněný od Richard et al. (2023) zdůrazňují význam veřejné podpory a přístupných sportovních programů pro zvýšení sportovní účasti a zdraví v komunitách. Vysoké náklady spojené se sportovními aktivitami dětí mohou představovat značnou finanční zátěž pro rodiny a vést k socioekonomické segregaci ve sportu. Je zásadní, aby společnost a vlády poskytovaly podporu a zdroje pro zajištění rovného přístupu ke sportovním příležitostem pro všechny děti bez ohledu na jejich rodinné ekonomické pozadí. Možností je například vytváření a podpora online platform, které by informovaly o dostupných sportovních grantech a stipendiích. Tyto platformy by mohly poskytovat informace o různých formách finanční pomoci a o tom, jak je možné se o ně ucházet. Rodiče by měli být také povzbuzováni k tomu, aby se spojovali a vytvářeli sdružení, která by mohla vyjednávat skupinové slevy a partnerství s místními podniky a sportovními organizacemi. Společným úsilím mohou získat lepší ceny nejen na vybavení a oblečení, ale i na registraci a tréninkové programy (Li, Shi, & Peng, 2022).

Také můžeme zmínit, že pro zajištění rovného přístupu ke sportu je nezbytná společná snaha rodičů, škol, komunit a vlád. Je potřeba vytvořit udržitelný systém, který bude podporovat a motivovat děti ze všech socioekonomických vrstev k zapojení se do sportovních aktivit. To zahrnuje investice do infrastruktury, zajištění dostupnosti sportovních programů a poskytování informací o finanční podpoře. Rodičům by mělo být zajištěno dostatečné porozumění k tomu, jak lze překonávat finanční bariéry spojené se sportem, a měli by být podporováni ve vytváření sítě vzájemné pomoci a sdílení zdrojů.

Klíčový důraz by měl být vytvářen v oblasti inkluzivního sportovního prostředí, kde každé dítě má možnost rozvíjet své dovednosti a zájmy, bez ohledu na ekonomické překážky. Tato inkluzivita může mít mimořádný dopad na zdravý osobní a sociální růst dětí, na jejich sebeúctu a na schopnost pracovat v týmu. Vytvoření silných partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem může vést k inovativním řešením, která zpřístupní sportovní aktivity pro širokou škálu dětí a mládeže (Eime et al., 2013).

3 CÍLE

3.1 Hlavní cíl

Hlavním cílem této práce s názvem „Participace rodičů v kariéře vrcholového sportovce“ je zkoumání potenciálních vlivů a zapojení rodičů na kariéru sportovců, včetně analýzy subjektivně vnímaných faktorů týkajících se jejich podpory a aktivní účasti během sportovní kariéry. Práce se zároveň zaměřuje na další dílčí cíle.

3.2 Dílčí cíle

- 1) Identifikovat různé formy participace rodičů v kariéře vrcholových sportovců, včetně finanční podpory, emocionální podpory, logistické pomoci a sportovního vedení.
- 2) Zkoumat, jak vnímají sportovci participaci svých rodičů a jaký vliv mají tato vnímání na jejich vztahy s rodiči a sportovní kariéru.
- 3) Prozkoumat, jak se participace rodičů liší v závislosti na věku sportovce a úrovni sportovního výkonu.

4 METODIKA

V rámci mé diplomové práce použiji metodu kvalitativního výzkumu, která bude realizovaná pomocí polostrukturovaných rozhovorů s respondenty, kteří se pohybují v systému vrcholového sportu. Analýza dat bude uplatněna při sběru informací o dané problematice a vyplývá z informací získaných studiem literatury. Jelikož se jedná o kvalitativní výzkum, jako metodu použiji polostrukturované rozhovory.

Diplomová práce rozdělena na dvě části, na teoretickou a praktickou část. v teoretické části jsem se snažil nastínit informace o rodičovském přístupu a jejich podpoře v rámci kariéry vrcholového sportovce. Dále jsem se zaměřil také na výzvy a nerovnosti, které se mohou vyskytnout v rámci jejich kariéry a se kterými se musí vypořádat. Nedílnou součástí této kapitoly byla role rodičů, rodičovská podpora a pozitivní či negativní rizika rodičovského zapojení. V praktické části poté sestavím otázky do rozhovoru, o kterých budou respondenti vyprávět prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů. Jednotlivé otázky do rozhovoru byly formulovány tak, aby bylo možné získat relevantní informace o postojích, zkušenostech a názorech sportovců a jejich rodičů v různých oblastech jejich podpory a zapojení. Další část této práce je prezentace a porovnání získaných informací.

4.1 Výzkumný soubor

Výzkumný soubor pro tuto kvalitativní studii se skládá ze tří profesionálních fotbalistů, kteří byli vybráni na základě jejich zkušeností a otevřenosti sdílet své názory a zkušenosti prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů. Tito sportovci byli osloveni v rámci přípravy na diplomovou práci se zaměřením na podporu a aktivní zapojení rodičů v kariéře vrcholového sportovce

4.1.1 Výběrové kritéria

- 1) Aktivní kariéra v profesionálním fotbale.
- 2) Dostupnost a ochota účastnit se rozhovoru.
- 3) Různorodost ve zkušenostech a pozadí (věk, klubová příslušnost, mezinárodní zkušenosti).

4.1.2 Charakteristika výzkumného souboru – sportovci

1) Sportovec A:

Věk: 25 let

Pozice: Obránce

Mezinárodní zkušenosti: Účast v mládežnických reprezentacích, hráč prvoligové úrovně

2) Sportovec B:

Věk: 30 let

Pozice: Záložník

Mezinárodní zkušenosti: Účast v Evropské lize a lize mistrů, reprezentační zápasy

3) Sportovec C:

Věk: 28 let

Pozice: Brankář

Mezinárodní zkušenosti: bývalý člen amatérského týmu, současný hráč druholigové úrovně

4.1.3 Charakteristika výzkumného souboru – rodiče

Výzkumný soubor byl rozšířen o tři rodiče sportovců, kteří byli rovněž součástí polostrukturovaných rozhovorů. Tito rodiče poskytli cenné perspektivy na podporu a aktivního zapojení rodičů na sportovní kariéry svých dětí. Výběr rodičů byl založen na jejich ochotě účastnit se studie a schopnosti reflektovat vliv rodinného zázemí na sportovcovu kariéru svých dětí.

1) Rodič sportovce A:

Věk: 51 let

Povolání: Strojní konstruktér

Vztah k sportu: Bývalý amatérský fotbalista, aktivní v lokálních sportovních organizacích

2) Rodič sportovce B:

Věk: 55 let

Povolání: Zedník

Vztah k sportu: Bývalý druholigový hráč, trenér amatérského fotbalového týmu

3) Rodič sportovce C:

Věk: 53 let

Povolání: Podnikatel

Vztah k sportu: Má zkušenosti jako sponzor místních sportovních týmů

4.2 Metody sběru dat

Mezi běžné postupy sběru informací v rámci kvalitativního výzkumu patří sledování, rozhovory a analýza dat (Hendl, 2005). Pro získání potřebných informací v této práci byla zvolena metoda polostrukturovaných rozhovorů. Při této metodě má dotazující připravený seznam otázek, které postupně klade respondentům a může je upravovat podle situace. Dotazující má možnost v průběhu rozhovoru reagovat na odpovědi a ověřovat porozumění otázkám. Tato technika kombinuje výhody strukturovaného i nestrukturovaného rozhovoru a minimalizuje jejich nedostatky (Miovský, 2006). V rámci diplomové práce byly uskutečněny polostrukturované rozhovory s profesionálními sportovci a jejich rodiči nebo rodiči, kteří se dříve vyskytovali v systému vrcholového sportu a teď jsou v pozici rodičů.

4.3 Otázky do rozhovorů

Na základě výše zmíněných informací mohu říct, že hlavním cílem je získat a zpracovat informace od sportovců pohybující se v systému vrcholového sportu a rodičů, kteří se dříve pohybovali v systému vrcholového sportu a nyní jsou v roli rodičů o jejich zkušenostech s jednotlivými vlivy ohledně zapojení rodičů na kariéru sportovců. Abychom mohli dosáhnout tohoto cíle, byly stanoveny jednotlivé otázky do rozhovoru, které byly vyvozeny z teoretické části.

4.3.1 Otázky pro sportovce

- 1) Jakou roli hrají vaši rodiče ve vaší sportovní kariéře?**

Tato otázka pomůže identifikovat a definovat specifické role, které rodiče zastávají v kariéře sportovce, například jako motivátoři, manažeři, podporovatelé nebo kritici. Zjištění toho, jak rodiče ovlivňují rozhodování, tréninkový proces a soutěžní přípravu. V rámci této otázky se bude zjišťovat také aktivní zapojení rodičů ve sportu.

2) Jaké typy podpory vám vaši rodiče poskytují nebo poskytovali? (např. emocionální, finanční, logistickou)

Tato otázka bude zaměřena na rozlišení mezi různými druhy podpory, které rodiče poskytují, a jak tyto podpory přispívají k celkovému úspěchu a pohodě sportovce. Tato otázka pomáhá pochopit, jakým způsobem je podpora realizována a jak je cítěna ze strany sportovce.

3) Cítil jste někdy tlak ze strany rodičů ohledně vašich sportovních výkonů? Jak s tímto tlakem zacházíte?

Tato otázka zkoumá negativní aspekty rodičovského zapojení, zejména jaký tlak mohou rodiče vyvíjet na sportovce a jak sportovci tento tlak z očekávání zvládají. Je důležité pochopit, jak tlak ovlivňuje mentální pohodu a výkon sportovce.

4) Máte příklady situací, kdy vám rodičovská podpora pomohla překonat těžké období ve vaší kariéře?

Tato otázka se snaží získat konkrétní příklady a příběhy, kde rodičovská podpora hrála klíčovou roli v překonání obtíží nebo krizových situací. Pomáhá lépe pochopit, jak rodičovská podpora funguje v praxi a jaký má dopad na sportovní výkonnost a psychickou odolnost.

5) Jak komunikovali vaši rodiče s vašimi trenéry nebo manažery?

Tato otázka se zaměřuje na interakci mezi rodiči a dalšími klíčovými osobami ve sportovní kariéře sportovce. Součástí této otázky je také otázka trénování a spolu-trénování. Je důležité pochopit, jak efektivní je tato komunikace a jak ovlivňuje tréninkový a soutěžní proces.

6) Jaké změny ve vztahu s rodiči jste zaznamenali během vaší sportovní kariéry?

Tato otázka zkoumá, jak se dynamika vztahu mezi sportovcem a rodiči mění v průběhu času, jak sportovci stárnou a jak se vyvíjejí v rámci své kariéry. Pomáhá identifikovat fáze, kdy se rodičovská role mění nebo kdy se mění potřeby sportovce vůči rodičům.

4.3.2 Otázky pro rodiče

1) Jak vidíte vaši roli v sportovní kariéře vašeho dítěte?

Cílem je zjistit, jak rodiče vnímají svou úlohu a zodpovědnost v rámci sportovní dráhy svého dítěte. Otázka pomáhá identifikovat, zda se rodiče vidí jako podporovatele, motivátory, manažery, nebo dokonce jako trenéry, a jak tuto roli definují a interpretují.

2) Jaké druhy podpory považujete za nejdůležitější pro úspěch vašeho dítěte ve sportu?

Tato otázka zkoumá, které formy podpory (emocionální, finanční, logistická atd.) rodiče považují za klíčové pro úspěch svého dítěte a proč. Zkoumání různých perspektiv na to, co je nejdůležitější pro rozvoj a úspěch v sportovní kariéře.

3) Jaké výzvy jste jako rodič sportovce čelili?

Identifikace a pochopení výzev a obtíží, kterým rodiče čelí během podpory sportovní kariéry svého dítěte. Tato otázka pomáhá odhalit specifické problémy, jako je řešení konfliktů, časové management, emocionální zátěž a další.

4) Jak jste se vyrovnával s časovými a finančními nároky na podporu sportovní kariéry vašeho dítěte?

Zjištění, jak rodiče zvládají logistické a ekonomické aspekty podpory sportovních aktivit svého dítěte. Tato otázka zkoumá strategie a přístupy, které rodiče používají k řešení těchto nároků.

5) Jaké byly vaše očekávání ohledně sportovní kariéry vašeho dítěte?

Pochopení cílů a očekávání, která rodiče měli nebo mají vůči sportovním výsledkům a kariéře svého dítěte. Tato otázka může odhalit, jaký tlak mohou tyto očekávání vyvíjet na sportovce a jak ovlivňují rodinnou dynamiku.

6) Jaká byla vaše spolupráce s trenéry a dalšími odborníky zapojenými do kariéry vašeho dítěte?

Zkoumá, jak rodiče interagují s trenéry a dalšími odborníky, kteří se podílejí na tréninku a rozvoji jejich dítěte. Otázka se zaměřuje na kvalitu a povahu komunikace, spolupráce a eventuální konflikty. Součástí této otázky je také otázka trénování a spolu-trénování.

4.4 Sběr a analýza výzkumných dat

V průběhu ledna 2024 bylo provedeno zkoumání. Vybraní respondenti byli kontaktováni telefonicky na základě stanovených kritérií a rozhovory se zúčastnilo 6 jednotlivců. Každý rozhovor byl realizován podle předem připraveného plánu v klidném prostředí bez přítomnosti dalších osob. Délka rozhovorů činila přibližně 20 minut a probíhaly ve volném čase respondentů. Účastníci byli seznámeni s cílem výzkumu a byla jim zaručena anonymita. Všechny rozhovory byly nahrány se souhlasem respondentů a později přepsány do textové podoby. Přepis zahrnoval doslovné záznamy všech odpovědí, včetně případných nevýznamných pauz nebo nedokončených vět, aby byla zachována autenticita a celkový kontext odpovědí. Tento krok byl klíčový pro zajištění přesnosti a spolehlivosti následné analýzy

Získaná data byla dále řazena a analyzována pomocí metody zachycení vzorců. Princip této techniky spočívá v hledání opakujících se motivů a vzorců, které jsou poté kategorizovány. Analyzovaná data byla dále studována za účelem hledání vzorců v odpovědích jednotlivých respondentů. Byl kladen důraz na hledání společných rysů, které se objevovaly napříč různými rozhovory, což umožnilo vytvoření celkového obrazu zkoumaného jevu. Současně k nim byly přiřazovány kódy, to zajistilo větší přehlednost a srozumitelnost textu. Tyto kódy byly dále řazeny do jednotlivých kategorií podle podobnosti a z nich byla vytvořena témata (Miovský, 2006).

Po analýze následovala interpretace dat, která představuje další část této práce. Interpretace zahrnovala vysvětlení a pochopení identifikovaných vzorců v kontextu otázek v rozhovoru. Byly zohledněny nejen kvantitativní aspekty jako je četnost výskytu určitého tématu, ale i kvalitativní aspekty, tedy hloubka a kontext odpovědí.

4.5 Kódování a kategorizace výsledků

Cílem této části je analyzovat různé formy participace rodičů v kariéře vrcholového sportovce, včetně finanční, emocionální a logistické podpory nebo sportovního vedení. Tato analýza byla provedena na základě polostrukturovaných rozhovorů se sportovci a jejich rodiči.

Kódování a kategorizace výsledků nám umožnily identifikovat klíčové oblasti rodičovské podpory a jejich vliv na sportovní kariéru a vztahy mezi sportovci a jejich rodiči.

4.5.1 Postup kódování

Kódování je proces, během kterého jsou výroky a odpovědi respondentů označeny specifickými kódy, které reprezentují různé aspekty rodičovské podpory a jejího vlivu na sportovní kariéru.

1. **Otevřené kódování:** Identifikace a pojmenování základních kódů na základě textu rozhovoru.
2. **Axiální kódování:** Seskupování kódů do širších kategorií a hledání vztahu mezi nimi.
3. **Selektivní kódování:** Výběr klíčových kategorií, které nejlépe reprezentují výsledky a jejich interpretace (Hendl, 2012).

4.5.2 Kódy a kategorie

Na základě analýzy rozhovorů byly identifikovány následující kódy a kategorie:

1. Emocionální podpora

- **Kód:** Povzbuzení, útěcha, morální podpor, psychická opora
- **Kategorie:** Emocionální podpora je klíčovým aspektem rodičovské podpory, které pomáhá sportovcům překonávat výzvy a udržovat psychickou pohodu.

2. Finanční podpora

- **Kód:** nákup vybavení, úhrada členských poplatků, cestovní náklady, sponzorství
- **Kategorie:** Finanční podpora zahrnuje investice do sportovní kariéry, což je nezbytné pro zajištění potřebných prostředků a příležitostí.

3. Logistická podpora

- **Kód:** Organizace dopravy, koordinace sportovních a akademických závazků, efektivní plánování

- **Kategorie:** Logistická podpora zahrnuje praktické aspekty, které umožňují sportovcům účastnit se tréninků a zápasů bez narušení jejich akademických povinností.

4. Rodičovské vedení a motivace

- **Kód:** Naučení disciplíny, tvrdá práce, respekt k samostatnosti, rady a nástroje
- **Kategorie:** Rodičovské vedení a motivace zahrnují přístup rodičů, kteří podporují své děti v rozvoji dovedností a samostatnosti, aniž by vyvíjeli nadměrný tlak.

5. Vývoj vztahu mezi rodiči a sportovci

- **Kód:** Přejít od autority k partnerství, vzájemný respekt, důvěra
- **Kategorie:** Vztahy mezi rodiči a trenéry se postupem času vyvíjejí směrem k více partnerskému a podpůrnému modelu, což podporuje efektivní sportovní prostředí.

6. Spolupráce s trenéry a odborníky

- **Kód:** Profesionální vztah, respekt k odbornosti, konstruktivní komunikace
- **Kategorie:** Rodiče udržují profesionální vztah s trenéry a manažery, respektují jejich odbornou roli a nezasahují do jejich rozhodnutí, což podporuje efektivní sportovní prostředí.

7. Tlak a výzvy

- **Kód:** Psychologický tlak, finanční výzvy, časové nároky
- **Kategorie:** Sportovci a jejich rodiče čelí různým tlakům a výzvám, které mohou ovlivnit jejich psychickou pohodu a rodinné vztahy. Efektivní komunikace a plánování jsou klíčové pro zvládnutí těchto výzev.

4.5.3 Kategorie a výsledky

1. Role rodičů ve sportovní kariéře: Perspektivy rodičů a sportovců.
2. Rodičovská podpora ve sportovní kariéře: Emocionální, finanční a logistická dimenze.
3. Rodičovská podpora v těžkých obdobích a výzvy rodičů: Praktické příklady a strategie.
4. Tlak a výzvy v rodinách sportovců: Psychologické a praktické aspekty podpory.
5. Rodiče, trenéři a očekávání: Dynamika komunikace a cílů ve sportovní kariéře.

6. Vývoj rodičovsko-sportovních vztahů a spolupráce s odborníky: Od autority k partnerství

4.6 Etické aspekty výzkumu

Klíčovým prvkem mé diplomové práce bylo odkazování se k etickým normám prováděného výzkumu. Účastníci se zapojili do studie zcela dobrovolně a byli informováni o jejích záměrech a postupech. Před zahájením jakéhokoli rozhovoru jsem od účastníků získal souhlas s použitím nahrávacího zařízení. Anonymita respondentů byla v průběhu studie pečlivě chráněna a v mé práci nejsou zveřejněna žádná data, která by mohla vést k jejich identifikaci.

5 VÝSLEDKY

Cílem praktické části této diplomové práce s názvem „Participace rodičů v kariéře vrcholového sportovce“ bude zjistit různé formy participace jakými se rodiče podílejí na kariéře vrcholového sportovce včetně finanční, logistické a emocionální podpoře nebo sportovního vedení, které může být zakotveno v rodinném sportovním dědictví a rodinné historii. Dalším úkolem této části bude prozkoumat, jak sportovci vnímají participaci svých rodičů a jak to ovlivňuje jejich vztahy a kariéru. Jedná se o subjektivně vnímané postoje zkušenosti a názory sportovců a jejich rodičů získané prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů. Na závěr každé kategorie bude uvedeno stručné shrnutí zjištěných výsledků.

5.1 Role rodičů ve sportovní kariéře: Perspektivy sportovců a jejich rodičů

První soubor zjištěných výsledků tvoří otázky směřované na sportovce „Jakou roli hrají vaši rodiče ve vaší sportovní kariéře?“ a na rodiče „Jak vidíte vaši roli ve sportovní kariéře vašeho dítěte“.

V první části výše zmíněných otázkách budu předkládat pohledy sportovců, jak vnímali roli jejich rodičů v jejich kariéře a jaký vliv především prvotních fázích kariéry měli jejich rodiče. Co se týče sportovce A ten zmiňuje klíčovou a komplexní roli rodičů v jeho kariéře. Rodiče poskytovali nejen finanční a logistickou podporu, ale byli také zásadní v poskytování emocionální a logistické podpoře. *„Moi rodiče byli klíčoví od samého začátku. Nejenže mě ve sportu podporovali, ale také se ujistili, že mám všechny potřebné zdroje a podmínky pro rozvoj. Byli to oni, kdo mě vozili na tréninky a zápasy po celé zemi, obětovali svůj čas a energii, aby mě podpořili. Dodnes jsou pro mě oporou, jejich motivace a víra ve mě jsou neocenitelné“* (Sportovec A, polostrukturovaný rozhovor, 27. ledna 2024).

Z výpovědi je patrné, že rodiče zaujmuli pozici, kdy kladli velkou víru ve svého syna a sportovec měl klíčovou podporu nejen na začátku své kariéry, ale taky ve fázi, kdy byl částečně soběstačný. Vliv rodičů byl významný, rodiče byli základním a nezbytným kamenem jeho kariéry, což zahrnovalo oběti v podobě času a energie na podporu jeho sportovních aktivit. *„Mám pocit, že moje role je především být podporující a motivující. Jako bývalý amatérský fotbalista a aktivní člen v lokálních sportovních organizacích, snažím se využít své zkušenosti a kontakty k tomu, aby měl můj syn co nejlepší podmínky pro rozvoj. Nemám ambice rozhodovat za něj, ale chci mu poskytnout nástroje a rady, které mu pomohou se rozhodovat sám“*. (Rodič A, polostrukturovaný rozhovor, 27. ledna 2024).

U Rodiče A tedy můžeme pozorovat i nějakou rodinnou tradici, kdy byl amatérským fotbalistou a syna od prvních okamžicích vedl ve fotbale s čímž souhlasí i sportovec A. *„Fotbal byl sport, který jsem chtěl vždy hrát již od počátku, táta hrál fotbal a jako malý kluk jsem s ním jezdil na zápasy, chodil semnou trénovat a doma jsme se dívali na nejlepší evropské zápasy. Třeba bych skončil u jiného sportu, ale k fotbalu jsem byl od začátku vedený a neměnil bych“* (Sportovec A, polostrukturovaný rozhovor, 27. ledna 2024).

Rodiče sportovce A byli na základě odpovědí v roli motivujících a podporujících ve všech oblastech bez kladení zbytečných vysokých nároků a vystavování tlaku na sportovce. Rodiče sportovce B měli zásadní vliv na jeho kariéru, především v prvotních fázích, kdy si ještě vybíral, jaký sport dělat. Rodiče se také staly jeho prvotními učiteli v oblasti disciplíny a tvrdé práce. Sportovec B dodává: *„Mojí rodiče byli zásadní pro můj vstup do sportu. Od malička mě podporovali, ať už šlo o doprovázení na tréninky, nebo o povzbuzování při zápasech. Byli to oni, kdo mě naučili, jak důležitá je disciplína a tvrdá práce. I když se moje kariéra vyvíjela, stále zůstávali mými největšími fanoušky a poradci. Bez jejich podpory bych nebyl tam, kde jsem dnes“* (Sportovec B, polostrukturovaný rozhovor, 20. ledna 2024).

Sportovec B neměl vyšlapanou cestu k úspěchu, a především v negativních fázích kariéry hrál přístup rodičů důležitou roli, stejně tak vzorce naučené v mládí jako důraz na disciplínu a tvrdou práci. Rodiče sportovce B pokládali podporu svého syna za zcela zásadní, přičemž se zaměřili na podporu v oblasti emoční a povzbuzování. *„Jako bývalý hráč a trenér mám k sportu blízký vztah, takže se snažím být pro mého syna mentorem i podporou. Snažím se mu poskytnout vhledy z vlastních zkušeností, ale zároveň ho nechat, aby si šel vlastní cestou. Moje role je tedy kombinací poradce, podporovatele a kritika, když je to potřeba“* (Rodič B, polostrukturovaný rozhovor, 21. ledna 2024).

Stejně jako u rodiče A i rodič B byl trenérem a hráčem tudíž i zde se můžeme setkávat s nějakou rodnou sportovní tradicí, kdy se sportovec s daným sportem setkával již od přípravkového věku. *„Táta hrál druhou ligu a po konci kariéry se věnoval trenérství. V podstatě, co jsem byl schopný dělat nějaký sport se můj život točil kolem fotbalu. V týdnu tréninky, po škole fotbal, víkend fotbal pořád fotbal. Dělal jsem více sportů v žákovském věku, ale ten hlavní byl vždy fotbal“* (Sportovec B, polostrukturovaný rozhovor, 20. ledna 2024).

Podpora a povzbuzování byla stejně důležitá i u posledního sportovce C, nicméně, zde se vyskytl v menší finanční krizi, která se nemusela ustát bez potřebné podpory. Rodiče ho podporovali i když měli obavy o jeho finanční a profesionální stabilitu ve smyslu obav, že se tímto sportem se nemusí živit. Byli motivující a vždy ho povzbuzovali i přes rozdílné názory na budoucnost. Chtěly, aby si sport užíval a snažil se dosáhnout svého maxima. *„Mojí rodiče byli vždy velmi podporující, i když to nebylo vždy snadné. Když jsem přestoupil do druholigového“*

týmu, měli obavy o finanční a profesionální stabilitu, což bylo pro mě těžké. Avšak i přes své pochybnosti mě vždy povzbuzovali, aby mě sport bavil a abych se snažil dosáhnout svého nejlepšího“ (Sportovec C, polostrukturovaný rozhovor, 13. ledna 2024).

Sportovec C se tedy dostal v průběhu své kariéry do finanční krize vlivem přestupu do druhé ligy, kde nastupoval ještě na pozici brankáře tzn. že, dostat příležitost a ukázat se bylo ještě těžší než u sportovce A a B. Právě v této fázi se zdála emocionální podpora klíčová a byla zdůrazněna jako klíčový prvek jeho sportovního pokroku a duševní pohody. Rodič C vidí svou roli jako zásadně podporující, motivační, poskytující stabilitu a emocionální pohodu. Snaží se být oporou pro své dítě. Podporuje svého syna v jeho ambicích, ale klade důraz především na emocionální pohodu a osobní rozvoj nad sportovní úspěchy. „Jako rodič vidím svou roli primárně v poskytování podpory a motivace. Myslím, že je důležité, aby měl můj syn stabilní zázemí, na které se může spolehnout. Snažím se být jeho oporou jak emocionálně, tak i prakticky. Jistě, občas je to výzva, najít rovnováhu mezi podporou a nutností nechat ho, aby si některé věci prožil sám“ (Rodič C, polostrukturovaný rozhovor, 13. ledna 2024).

Na základě analýzy můžeme říct, že sportovci vnímají roli svých rodičů jako zcela zásadní a multifunkční zahrnující finanční, logistickou a emoční podporu. Rodiče na druhou stranu chápou svou roli jako podporující a motivující, přičemž se snaží respektovat samostatnost a osobní rozhodnutí svých dětí. Toto vzájemné chápání a respekt k různým rolím přispívá k harmonii a úspěchu v sportovních a osobních aspektech života sportovců.

Tabulka 1

Stručné shrnutí kategorie 5.1

Respondent	Klíčové aspekty
Sportovec A	Finanční, logistická a emocionální podpora Motivace a víra rodičů Podpora a motivace
Rodič A	Poskytnutí nástrojů a rad Respekt k Samostatnosti Zásadní podpora v počátcích
Sportovec B	Naučení disciplíně a tvrdé práce Emoční podpora

Rodič B	Mentor, podporovatel, kritik Využití vlastních zkušeností Respektování samostatnosti
Sportovec C	Emoční podpora byla klíčová Finanční a profesionální stabilita Povzbuzování v těžkých časech
Rodič C	Poskytování stability a emocionální pohody Podpory ambicí Respekt k osobním rozhodnutím

5.2 Rodičovská podpora ve sportovní kariéře: Emocionální, finanční a logistická dimenze

Druhý soubor zjištěných výsledků se týkal otázek na stranu sportovců „Jaké typy podpory Vám vaši rodiče poskytovali?“ a na stranu rodičů „Jaké druhy podpory považujete za nejdůležitější?“ Analýza se tedy zabývala zkoumáním typů podpory, které sportovci obdrželi v průběhu své kariéry od svých rodičů a typy podpory, které rodiče považují za ty nejdůležitější pro úspěch svých dětí ve sportu. Každý ze sportovců a rodičů popisoval jakou formu podpory dostává nebo poskytuje.

Výsledky analýzy týkající se okruhu druhých otázek do rozhovoru zakotvil u emocionální podpory. Sportovci i rodiče zdůraznili důležitost emocionální podpory zahrnující povzbuzování, útěchu a morální podporu během výzev a neúspěchů. Další bod, na který jsem narazil byla podpora týkající se financí. Ta zahrnovala finanční vstupy jako jsou platby za tréninkové vybavení, poplatky za členství a náklady na cestování. Dalším bodem, který byl na základě odpovědí stěžejní byla logistická podpora zahrnující praktické aspekty jako je organizování dopravy na tréninky a zápasy a koordinace mezi sportovními a akademickými závazky sportovců.

Když nahlédneme do odpovědí od sportovce A, tak na základě jeho výpovědi lze říct, že rodiče byli vždy připraveni poskytnout útěchu a povzbuzení. Dále lze vydedukovat, že rodiče byli schopni finančně zabezpečit sportovce, a to zejména v mladším věku zahrnující poplatky za členství nebo vybavení na trénování. Rodiče se také starali o koordinaci sportovních a akademických povinností „Podpora je opravdu všestranná. Emocionálně jsou vždy připraveni mě povzbudit nebo poskytnout útěchu, když to potřebuji. Finančně mi pomáhali v mladších letech,

at' už šlo o zaplacení členských poplatků, nákup vybavení nebo financování cest na turnaje. Logisticky se starali o vše potřebné, aby se můj sportovní rozvrh skloubil s akademickými povinnostmi, přičemž akademické povinnosti byly vždy na prvním místě, rodiče kladly velký důraz na vzdělání a v případě, že jsem si neplnil domácí úkoly, tak rodiče zakročili a měl jsem útrum. Jejich podpora byla a je stále komplexní a nezbytná pro můj rozvoj“ (Sportovec A, polostrukturovaný rozhovor, 27. ledna 2024).

Na základě odpovědi od sportovce A, lze říct, že sport je nedílnou součástí jeho života i života rodičů a vždy se mohl dočkat podpory, ale nezbytnou součástí je také škola a vzdělání. Rodiče sportovce A věděli, že v jeho kariéře se může stát cokoli, ačkoliv to nechtěli přivolávat a chtěli pro svého syna nějaký pocit jistoty v podobě nějakého vzdělání nebo naučení nějakého řemesla. Rodič A to považoval za velmi důležité. „Domnívám se, že kombinace emocionální, logistické a finanční podpory je klíčová. Emocionální podpora, aby věděl, že máme jeho záda nezávisle na výsledcích. Logistická podpora v podobě dopravy na zápasy a tréninky, a finanční podpora pro nákup kvalitního vybavení a účast na turnajích. Je to komplexní úsilí, které vyžaduje hodně energie a zdrojů. S tím vším se náš syn mohl setkat bez mrknutí oka, nicméně si musel plnit povinnosti ve škole. Celou kariéru jsme na něj kladly důraz, že škola je důležitá, že fotbalem se nebude živit napořád a že se v jeho kariéře může stát cokoli a je důležité mít i plán B“ (Rodič A, polostrukturovaný rozhovor, 27. ledna 2024).

Emocionální podporu potvrzuje i rodič B, který říká, že emocionální podpora je nezbytným základem pro růst sportovce a dodává využití vlastních zkušeností v oblasti technických a strategických zkušeností. Co se týká finančních nákladů zprvu investoval do základního vybavení a poplatků, nicméně jeho syn se časem dopracoval na takovou výkonnost, že podepsal smlouvu s manažerem, což mu přineslo určitý benefit ve financování vybavení atd. „Emocionální podpora je klíčová. Sport je plný výzev a bez pevného emočního zázemí je těžké tyto výzvy překonávat. Kromě toho považuji za důležité i technické a strategické poradenství, které mu jako bývalý hráč a trenér mohu nabídnout. Finanční podpora byla také nezbytná v raných fázích jeho kariéry pro nákup vybavení a úhradu cestovních nákladů. Syn sám věděl, že musí tvrdě pracovat, dávat si tréninky navíc a tato tvrdá práce se mu časem začala vyplácet. Vyhlédla si ho společnost zastupující mladé talentované fotbalisty a poskytovali jim zprvu nějakou finanční kompenzaci jako nákup kopaček, chráničů atd. Časem přišly i benefity od klubu jako proplácení cesty, placení internátu. T vše samozřejmě muselo být podloženo výkony“ (Rodič B, polostrukturovaný rozhovor, 21. ledna 2024).

Rodič B tedy vnímá emocionální a logistickou podporu jako nezbytnou, v tom se shodnou všichni tři rodiče, ale v oblasti finanční podpory týkající se základního vybavení a poplatků do

syna investoval především z počátku kariéry, kdy nějak v kategorii starších žáků přišel finanční benefit z různých oblastí jako odměna za předváděné výkony. To na jednu stranu bylo velké plus, ale na druhou stranu se tím i vyvíjel tlak na hráče, aby předváděl neustále skvělé výkony. Sportovec B tvrdí: „*Emocionální podpora je asi ta nejdůležitější. Vždy mi byli oporou v dobrých i špatných časech. Když jsem začínal, finanční podpora byla také klíčová. Investovali do mého vybavení a zajišťovali, že mám vše potřebné pro můj rozvoj. Časem se mi poštěstilo a oslovila mě společnost zastupující mladé hráče. Bylo to super, měl jsem kopačky, jaké jsem chtěl, sportovní oblečení, které se mi líbilo, otevřené dveře na zahraniční stáž. To vše byla velká úleva a také motivace pracovat na sobě dál. Moji rodiče neměli zase tolik peněz, že jsem mohl mít vše na co si vzpomenu. Musel jsem tvrdě pracovat a ta práce se začala v této době užítkovat. Zároveň jsem však začal cítit i větší tlak na výkon. Musel jsem být nejlepší, muselo se mi dařit. Dá se říct, že v této fázi kariéry jsem se dostal i do bodu, kdy jsem si ten sport přestal tolik užívat. Logistická pomoc, jako je odvoz na zápasy a tréninky, byla také neocenitelná, zvláště v mladších letech*“ (Sportovec B, polostrukturovaný rozhovor, 20. ledna 2024).

Poslední odpovídající v tomto okruhu výzkumných otázek byl sportovec C a jeho rodič. Rodič C také považoval emocionální podporu za nezbytnou, nejen v počátcích kariéry, ale taky v průběhu, kdy syn musel čelit výzvám a různým tlakům pramenícím z přestupu do nižší soutěže nebo malé herní vytíženosti. Rodič C byl podnikatel a neměl problém s financováním sportovního vybavení nebo s různými výdaji. V průběhu kariéry se dokonce stal sponzorem svého syna, která přetrvala do nynějška. „*Emocionální podpora je klíčová. Sport je plný výzev a tlaků, a být tam pro něj, poslouchat ho a povzbuzovat ho, je nezbytné. Zejména když se syn ocitl v horších časech své kariéry, byl vyhozen, šel do nižší soutěže a moc nehrál. Bylo důležité a asi nejdůležitější, aby přišlo povzbuzení právě v těch těžších časech. Dále finanční podpora, zejména v raných fázích jeho kariéry, kdy investice do vybavení a cestování byly značné, ale vzhledem k tomu, že podnikám a s penězi nikdy nebyl problém sponzoruji svého syna do teď, a to jak v podobě sportovního vybavení i když to už si dneska koupí sám, ale třeba také v podobě propagace, sociálních sítí a další věci v oblasti marketingu. Logistická podpora, organizace cest na zápasy a tréninky byly časově náročné vzhledem k podnikání ale jako rodina jsme to vždy zvládli a snažili se syna vést i k jisté samostatnosti, aby uměl jezdit vlakem, udělat si jídlo, uklidit a cítit postupně nějakou zodpovědnost*“ (Rodič C, polostrukturovaný rozhovor, 13. ledna 2024).

U rodiče C se tedy setkáváme s větším finančním zabezpečením, kdy do syna vkládal finance i ve formě sponzorství a marketingu. Stejně tak to vnímá i sportovec C, který spatřoval v emocionální podpoře velké povzbuzení a vždy se měl o koho opřít, když se zrovna nedařilo „*Povzbuzení, jaké se mi dostalo v době, kdy jsem nehrál, nedařilo se a z finanční stránky to také*

nebylo nejlepší bylo klíčové. Dá se říct, že jsem nebyl daleko od konce kariéry ale motivace a povzbuzení jakého se mi dostalo o d rodičů mě dodalo novou sílu“ (Sportovec C, polostrukturovaný rozhovor, 13. ledna 2024).

V oblasti finanční podpory lze říct, že zde nespatoval nějakou překážku nebo deficit, od mládí byl dobře zabezpečený, měl vybavení, zaplacené tréninky a táta ho vozil na každý zápas. Přes týden byl na internátu a nikdy se nevyskytl problém, že by řešil, že by něco neměl „*Finančně mi pomáhali v začátcích, když jsem byl ještě amatér a neměl dostatek prostředků na cestování a vybavení, táta poté v oblasti marketingu, investoval do sociálních sítí a založení individuálních brankářských tréninků, kde jsem mohl využít i to, že jsem měl něco odehrané i ve vyšší soutěži. Logisticky mě také podporovali tím, že mě vozili na zápasy a tréninky, což bylo někdy logistické peklo*“ (Sportovec C, polostrukturovaný rozhovor, 13. ledna 2024).

Analýza ukazuje, že jak sportovci, tak jejich rodiče kladou důraz na emocionální, finanční a logistickou podporu jako klíčové složky úspěchu ve sportovní kariéře. Emocionální podpora je obzvlášť zdůrazňována oběma stranami jako základní pro mentální a psychickou pohodu sportovců. Finanční a logistická podpora jsou nezbytné pro zajištění potřebných prostředků a příležitostí pro trénink a soutěžení. Rodiče a sportovci si jsou vědomi, že tato kombinovaná podpora je zásadní pro dosažení sportovních cílů a pro rozvoj sportovce jako celku. Nicméně i zde jsme se setkali s jistými rozdíly mezi sportovci a rodiči. Za základě rozhovorů lze říct, že sportovci často zdůrazňovali nezbytnou emocionální podporu především v prvotních fázích kariéry, v tom se shodovali odpovědi všech respondentů. Rodič B následně dodal, že důležitost sehrála podpora po celou dobu kariéry, a to především v těžkých časech již profesionální kariéry. Dále sportovci nespatovali nějaký deficit, co se týká finanční podpory, ale sportovec B dodává, že jistou úlevu mu přinesl podpis smlouvy s agenturou zastupující mladé sportovce. Rodič C naopak byl podnikatel a oproti ostatním rodičům syna podporoval i po sponzorské stránce.

Tabulka 2

Stručné shrnutí kategorie 5.2

Respondent	Emocionální podpora	Finanční podpora	Logistická podpora
Sportovec A	Povzbuzení a útěcha	Poplatky za členství, vybavení a cestování	Koordinace sportovních a akademických povinností
Rodič A	Emoční stabilita, podpora a nezávislost	Nákup vybavení, účast na turnajích	Doprava na zápasy a tréninky

Sportovec B	Oporu v dobrých časech i špatných časech	Investice do vybavení, manažerská podpora	Doprava na zápasy a tréninky
Rodič B	Emoční zázemí, technická a strategická podpora	Nákup vybavení, úhrada cestovních nákladů	Logistická pomoc v raných fázích kariéry
Sportovec C	Povzbuzení v těžkých časech	Finanční zabezpečení Marketingová podpora	Doprava na zápasy a tréninky
Rodič C	Emoční podpora během výzev	Sponzorství, Marketingová investice	Organizace cest

5.3 Rodičovská podpora v těžkých obdobích a výzvy rodičů: Specifické příklady a strategie

Třetí okruh otázek „Máte příklady situací, kdy vám rodičovská podpora pomohla překonat těžké období ve vaší kariéře?“ a „Jaké výzvy jste jako rodič sportovce čelili?“ se zaměřují na dvě klíčové oblasti vztahu mezi sportovci a jejich rodiči v kontextu sportovní kariéry. Tyto otázky jsou zásadní pro pochopení, jak rodiče přispívají k psychické a fyzické odolnosti sportovců a jaké překážky musí rodiče překonat, aby mohli své děti účinně podporovat.

Otázka „Máte příklady situací, kdy vám rodičovská podpora pomohla překonat těžké období ve vaší kariéře?“ je cílena na sportovce a zkoumá specifické momenty nebo období, kdy sportovci zažily náročné situace jako jsou zranění neúspěchy nebo psychické tlak, a jak rodičovská podpora v tyto momenty sehrála roli. Cílem bylo zjistit a identifikovat konkrétní akce nebo druhy podpor, které přispěly k rychlejšímu zotavení, zachování motivace nebo obnovení sebedůvěry sportovce. První příklad situace, kdy rodičovská podpora pomohla překonat nějaké těžší období se vyskytla u sportovce A, který čelil vážnému zranění kolena, které ho vyřadilo na několik měsíců. Jednalo se těžké období z důvodu toho, že se začalo sportovci A dařit a začal dostávat hodně příležitostí „*Jedním z nejtěžších období bylo, když jsem si přivodil zranění kolena, které mě vyřadilo z hry na několik měsíců. Rodiče bydleli daleko, ale přesto během té doby byli moji rodiče neustále se mnou, pomáhali mi s rehabilitací, zajistili nejlepší lékařskou péči a byli mou psychickou oporou. Jejich neochvějná podpora mi pomohla zůstat mentálně silný a vrátit se na hřiště silnější než kdy předtím*“ (Sportovec A, polostrukturovaný rozhovor, 27. ledna 2024).

Zranění je jedna z nejtěžších událostí kariéry sportovce, hlavně když se neustále vrací a brzdí sportovce, v době, kdy se začíná dostávat hodně příležitostí. Toto byl právě případ i sportovce A, který dodává „*Zranění mě v období, kdy jsem se dostal do A týmu provázela často,*

i z toho důvodu jsem neměl jistotu, zda se na vrcholu udržím, s rodiči jsme probírali vedlejší cestu, kterou bych šel, kdybych se na vrcholu neudržel“ (Sportovec A, polostrukturovaný rozhovor, 27. ledna 2024).

Rodiče však poskytovali neustálenou podporu a povzbuzení i přesto, že vzdálenost byla kolikrát větší. Důležité je, že se zde nevyskytoval nějaký tlak, který by dospěl v nejhorším případě k ukončení profesionální kariéry.

V této části se mohli rodiče dostat do situací, kde museli čelit různým výzvám, které museli překonat a pomoc tak svým mladým sportovcům. Otázka „Jaké výzvy jste jako rodič sportovce čelili?“ byla zaměřena na rodiče a výzvy se kterými se setkávají při podpoře sportovní kariéry svých dětí. Skrze tuto otázku lze zjistit jaké překážky musí rodiče překonat, aby své děti mohli efektivně podporovat. *„Jednou z největších výzev bylo najít rovnováhu mezi podporou a tlakem. Nechtěl jsem, aby se můj syn cítil přetížený mojí ambicí pro něj. Další výzvou bylo zvládnout finanční a časové nároky spojené s podporou jeho sportování, což někdy vedlo k ústupkům v našem rodinném rozpočtu a osobním čase“ (Rodič A, polostrukturovaný rozhovor, 27. ledna 2024).*

Na to navazuje zkušenost sportovce B, který měl podobnou zkušenost, kdy čelil vážnému zranění, které ho vyřadilo ne sice na několik měsíců, ale na druhou stranu byl nucen vynechat několik důležitých zápasů, díky tomu se dostal do většího tlaku a často se dostal do situací, kdy chtěl svou rehabilitaci uspíšit. *„Když jsem měl vážné zranění a musel jsem vynechat několik důležitých zápasů, bylo to velmi frustrující období, byly myšlenky na urychlení zranění z důvodu, že bych se nemusel do sestavy vrátit nebo bych nebyl v takové formě jako předtím. Moji rodiče byli ti, kdo mi pomáhali udržet si pozitivní myšlení. I když semnou nemohli trávit čas z důvodu vzdálenosti, byli mi oporou a starali se“ (Sportovec B, polostrukturovaný rozhovor, 20. ledna 2024).*

Rodiče však pomáhali udržovat si pozitivní myšlení a přesto, že se synem nemohli trávit čas, snažili se komunikovat a vidět věci v širších souvislostech. Nicméně i tak rodiče sportovce B mohli čelit různým výzvám. Jedna taková výzva byla, že museli udržet rovnováhu mezi sportem a vzděláním, a to především v mladším věku, měli omezené finanční zdroje a občas vyvíjeli tlak na větší výkon. S výše zmíněnými výzvami se museli poprat a najít strategie, aby to vše zvládli. Měli dobré plánování a uměli si stanovovat priority, v práci museli zůstat déle a brát přesčasy, aby pokryly náklady spojené se sportovní činností a zároveň měli snahu být přítomni na všech důležitých sportovních událostech. *„Jednou z největších výzev bylo udržet sport a vzdělání v rovnováze, aby měl syn solidní základ, ať už se v jeho sportovní kariéře daří, či ne. Dále, jako zedník jsem měl omezené finanční zdroje, takže zajistit dostatek prostředků na podporu jeho*

kariéry bylo náročné. Občas jsem také cítil tlak, abych ho tlačil více, což mohlo vytvářet napětí mezi námi“ (Rodič B, polostrukturovaný rozhovor, 21. ledna 2024).

Z výpovědi je jasné, že zde hrála důležitost finanční stránka, kdy rodiče B museli trávit přesčasy v práci a zároveň stíhat důležité sportovní zápasy svého syna. Zároveň nutkání tlačit syna na výkon nebo výsledek vytvářela kolikrát napětí mezi rodiči a synem.

Sportovec C nečelil žádnému vážnému zranění, které by ho vyřadilo na delší dobu z tréninkového a zápasového rytmu, nicméně čelil psychické překážce, kdy se v kariéře dostal do bodu, kdy hrozilo i to, že ukončí kariéru. Rodiče zde sehráli pozici morální podpory a pomáhali nalézt správnou cestu bez zbytečného tlačení, které by vedlo k psychickému se vyrovnání se situací *„Ano, jsem přemýšlel o konci kariéry. Bylo to způsobené vlivem finanční situace. Při přestupu do druhé ligy jsem neměl tolik peněz. Zaplatil jsem nezbytné věci pro život, daně a nic moc jsem si nenašetřil. Nehrával jsem a říkal jsem si, zda nebude lepší cesta profi kariéru ukončit a jít pracovat. Bylo to emočně drtivé, ale moji rodiče byli neustále se mnou, poskytovali mi morální podporu a pomáhali mi najít správné postupy. Také mi pomohli psychicky se s tím vyrovnat, což bylo klíčové pro moji návrat na hřiště“ (Sportovec C, polostrukturovaný rozhovor, 13. ledna 2024).*

Rodiče všech sportovců hráli klíčovou emocionální podporu, což na všechny sportovce, kteří čelili zdravotním či jiným problémům mělo pozitivní dopad, ale i rodiče sportovce C stáli naproti různým výzvám. Tyto výzvy byly v podobě finančních a časových požadavků, museli skloubit podnikání s osobním životem, kdy jisté věci týkající se podniku museli stranou, aby si mohli užívat sportovní úspěchy a zažívat i neúspěchy svého syna. Rodiče sportovce C také museli nastavit různé strategie, aby tyto výzvy zvládli. Vzhledem k podnikatelské činnosti, kterou provozovali, tak toho také využili a tyto prostředky také investovali do pokrytí nákladů a později sponzorství. Bylo důležité si také stanovit efektivní časový management, protože skloubit podnikání a časovou investici do syna bylo náročné *„Největší výzvou bylo zvládnout finanční a časové požadavky, které sportovní kariéra mého syna vyžadovala. Bylo těžké skloubit to s mým podnikáním a osobním životem. Navíc, občas jsem cítil tlak, abych ho tlačil více k výkonům, což mohlo být pro oba stresující“ (Rodič C, polostrukturovaný rozhovor, 13. ledna 2024).*

Sportovci se zaměřovali na konkrétní příklady, kdy jim rodičovská podpora mohla pomoc překonat osobní krize a zranění. Výpovědi byly více emocionálně zabarvené, reflektující bezprostřední dopad podpory na jejich osobní pohodu a sportovní výkony. Na druhou stranu rodiče reflektovali širší spektrum výzev, kterým čelili při podpoře sportovní kariéry svých dětí. Zmiňují strategické a praktické aspekty podpory. Závěrem lze říct, že analýza odhaluje, jak

rodičovská podpora formuje a ovlivňuje sportovní kariéru z pohledu sportovců a jaké strategie a výzvy rodiče při této podpoře řeší. Sportovci zdůrazňují bezprostřední účinky této podpory na své zotavení a motivaci, zatímco rodiče ukazují na složitost a náročnost rodičovské role ve sportovní kariéře svých dětí.

Tabulka 3

Stručné shrnutí kategorie 5.3

Respondent	Situace	Příklady podpory	Výzvy rodičů
Sportovec A	Zranění kolena	Rehabilitace, psychická opora, lékařská péče	
Rodič A		Emoční, finanční a logistická podpora	Finanční ústupky, osobní časové oběti, najít rovnováhu mezi podporou a tlakem
Sportovec B	Zranění, vynechání některých zápasů	Pozitivní myšlení, morální podpora	
Rodič B		Emoční zázemí, technická podpora	Omezené finanční zdroje, tlak na výkon, pracovní přesčas
Sportovec C	Finanční krize, myšlenky na konec kariéry	Morální podpora, psychická pomoc	
Rodič C		Finanční a marketingová podpora	Skloubení podnikání a podpory syna, časové požadavky

5.4 Tlak a výzvy v rodinách sportovců: Psychologické a praktické aspekty podpory

Ve čtvrté kapitole prostřednictvím otázek v rozhovoru: „Cítíte někdy tlak ze strany rodičů ohledně vašich sportovních výkonů?“ a „Jak se vyrovnáváte s časovými a finančními nároky na podporu sportovní kariéry vašeho dítěte?“ jsme se snažili zkoumat dva základní aspekty vztahu mezi rodiči a jejich sportovními dětmi: psychologický tlak a praktické výzvy spojené s podporou

sportovní kariéry. Cílem je poskytnout hlubší porozumění dynamice a výzvám v rodinách sportovců, což může vést k lepšímu porozumění psychologického a praktického zatížení, které může ovlivnit jak sportovce, tak jejich rodiny. Toto pochopení může pomoci v tvorbě programů a zdrojů, které podporují zdravý vývoj sportovců a zdravé rodinné prostředí.

Sportovec A na základě otázek uvádí, že v mládí cítil určitý tlak kvůli obětem, které pro něj rodiče přinášeli. Tento tlak se však snížil s věkem a diskusí s rodiči, což vedlo k lepšímu vyrovnání s tlakem „*V mládí jsem někdy cítil určitý tlak, protože jsem věděl, kolik obětí pro mě přinášejí. Ale jak jsem dospíval, stávalo se to méně časté. Otevřeně jsme o tom diskutovali a došli k pochopení, že nejdůležitější je moje štěstí a zdraví. Tento přístup mi pomohl lépe se vyrovnat s tlakem a soustředit se na svůj vlastní růst a výkon*“ (Sportovec A, polostrukturovaný rozhovor, 27. ledna 2024).

Sportovec A se tedy dostával do těžkých situací vlivem vědomí, co pro něj jeho rodiče obětují, ať už finančně, tak časově, následně k tomu dodává „*Od žákovských let jsem byl na internátu, byl jsem 100 km od domova, rodiče jsem neměl na blízku. Časem jsem si uvědomoval víc a víc co pro mě obětují, kolikrát se nemohli zúčastnit mých zápasů vlivem práce nebo vzdálenosti, ačkoli dělali vše, proto aby mohli být na zápasech, ne vždy to vyšlo. V tomto ohledu to určitě ostatní kluci v týmu, kteří neměli rodiče tak daleko, měli jednodušší*“ (Sportovec A, polostrukturovaný rozhovor, 27. ledna 2024).

Rodič A na to navazuje výpovědí ohledně toho, že musel čelit neustálému procesu zvažování a přizpůsobování, kde je důležité být disciplinovaný v rodinném rozpočtu a hledat dostatečné finanční zdroje. Časový management zahrnuje efektivní plánování a obětování osobního času „*To je neustálý proces zvažování a přizpůsobování. Finančně jsme museli být velmi disciplinovaní, nastavit rodinný rozpočet a v některých případech hledat dodatečné zdroje financí. Časově jsem se snažil maximalizovat efektivitu svého pracovního i osobního života, abych mohl být přítomen na důležitých událostech a zároveň podporovat rodinu*“ (Rodič A, polostrukturovaný rozhovor, 27. ledna 2024).

Sportovec B nezmiňuje nějak větší tlak ohledně vědomí, co rodiče musí obětovat, ačkoli ho částečně měl. Zmiňuje, že čelil tlaku spíše z důvodu vysokých očekávání, které na něj rodiče kladli. Časem se i díky otevřené komunikaci naučil lépe zvládat tlak a stres spojený s výkony. Sportovec B dodává „*Když jsem byl mladší, občas jsem cítil, že od mě očekávají hodně. Ale jak jsem dospíval, naučili jsme se spolu komunikovat o mých obavách a tlaku, který jsem cítil. Naučili mě, že nejdůležitější je dělat to, co mě baví, a dělat to na nejlepší možné úrovni. Tato otevřená*

komunikace mi pomohla lépe zvládat tlak a stres spojený s vysokými očekáváními“ (Sportovec B, polostrukturovaný rozhovor, 20. ledna 2024).

Rodič B se snažil ze všech sil si naplánovat čas, aby byl na všech důležitých sportovních zápasech svého syna. Musel pracovat přesčas, aby pokryl finanční nároky daného sportu. Ačkoli si to sám neuvědomoval, v hodně situacích svého syna nevědomky dostával pod tlak. Zápasy prožíval a chtěl, aby jeho syn byl nejlepší „*Musel jsem se naučit velmi dobře plánovat a prioritizovat naše aktivity a finance. Často jsem pracoval přesčas, aby bylo možné pokrýt všechny náklady spojené se sportem. Co se týče času, snažil jsem se vždy najít čas na to, abych mohl být na důležitých zápasech a trénincích, což někdy znamenalo obětování osobního času“.* Dřív jsem byl hodně zapálený a prožíval jsem to víc jak můj syn, nenapadlo mě, že ho tím mohu dostat pod tak velký tlak, naštěstí jsem si to včas uvědomil, mluvili jsme o tom a vysvětlili jsme si, že nejdůležitější je, aby z toho sportu měl hlavně radost a štěstí“ (Rodič B, polostrukturovaný rozhovor, 21. ledna 2024).

Poslední z respondentů Sportovec C se dostával do podobné pozice, kdy byl v situacích, ve kterých se dostával pod velký tlak právě z důvodu vysokých očekávání rodičů. Sportovec C tvrdil, že tlak vyvíjen ze strany rodičů vnímal jako, že je spojený s vysokým zapálením pro sport, očekávali a chtěli vysoké výsledky a dobré výkony. Tlak na něj nejvíce padl, když byl přeřazen do druhé ligy nebo když nehrával. Bral to jako osobní zklamání i jako zklamání své rodiny. Měl pocit, že na něj nemohou být dostatečně pyšní. Vše se zvládlo díky otevřených diskusí a o realistických očekávání „*Občas ano, zvláště ve chvílích, kdy se nedaří, jak bychom chtěli. Moji rodiče jsou velmi zapálení pro sport a někdy mohou mít vysoká očekávání. Snažím se s tím vyrovnat tak, že otevřeně diskutujeme o mých pocitech a o realistických očekáváních, což pomáhá udržet věci v perspektivě“* (Sportovec C, polostrukturovaný rozhovor, 13. ledna 2024).

Co se týká rodiče C, tak ten se opět také musel vypořádávat s efektivním plánováním času a také určovat si priority, které by vedly ke skloubení pracovního a osobního života. Dále využívá svého podnikání a shání finanční prostředky a sponzoring, aby zajistil finanční podporu. Časové nároky řeší delegováním úkolů a efektivnějšímu plánování pracovního času „*Snažím se efektivně plánovat a prioritizovat. Co se týče financí, využívám prostředky z mého podnikání a snažím se hledat další zdroje, včetně sponzoringu, které mohou pomoci pokrýt některé náklady. Časově je to větší výzva, ale naučil jsem se delegovat určité úkoly a zefektivnit svůj pracovní čas, aby mi zbylo více času trávit s rodinou“* (Rodič C, polostrukturovaný rozhovor, 13. ledna 2024).

Závěrem lze říct, že rodiče čelí značným časovým a finančním nárokům při podpoře sportovních kariér svých dětí. Efektivní plánování, finanční disciplína a hledání dodatečných

zdrojů jsou klíčové pro zvládnutí těchto výzev. Všechny výpovědi ukazují na nutnost obětí a úsilí, které rodiče musí investovat, aby podpořili své sportující děti, přičemž každý z rodičů přistupuje k řešení těchto výzev trochu jinak. Sportovci se vyrovnávají s tlakem hlavně prostřednictvím komunikace a psychického zpracování očekávání. Naopak rodiče se zaměřují na praktické aspekty podpory (finanční a časové management), přičemž každý má svůj způsob, jak zvládat finanční a časové nároky.

Tabulka 4

Stručné shrnutí kategorie 5.4

Respondent	Psychologický tlak	Finanční výzvy	Časové výzvy
Sportovec A	Tlak kvůli obětem		
Rodič A		Finanční disciplína	Efektivní plánování
Sportovec B	Vysoká očekávání		
Rodič B		Práce přesčasy	Prioritizace času
Sportovec C	Vysoká očekávání		
Rodič C		Sponzoring, delegování	Delegování úkolů

5.5 Rodiče, trenéři a očekávání: Dynamika komunikace a cílů ve sportovní kariéře

V této kapitole jsme se chtěli zaměřit, jak probíhá interakce mezi rodiči a sportovními autoritami nebo jakým způsobem se rodiče zapojují nebo nezapojují v rámci tréninkového procesu. Tato interakce se týká především sportovních autorit jako jsou trenéři nebo manažeři. Otázky zjišťují, jakým způsobem rodiče respektují profesionální hranice a jaký mají vliv na rozhodování a strategie týkající se jejich dětí. Tímto způsobem se snažíme zjistit, jak rodiče podporují nebo komplikují sportovní rozvoj svých dětí z pohledu komunikace s klíčovými

osobami. Zároveň se snažíme zjistit jaké jsou dlouhodobé cíle a očekávání rodičů. Zkoumali jsme, zdali tyto cíle byly realistické, zda je prioritou úspěch nebo spokojenost a jak to ovlivňuje rozhodnutí a podporu, kterou rodiče poskytují.

První z respondentů sportovec A zmiňuje, že vztah jeho rodičů s trenéry je na velice profesionální úrovni, kdy rodiče respektují roli trenérů a jejich strategii. Komunikace probíhá při zápasech nebo bezprostředně po skončení nějaké akce. V rámci komunikace u rodičů sportovce A je nutno zmínit, že sportovec A vnímá, že rodiče podporují samostatnost a rozhodnutí trenérů nebo týmu, při neúspěchu nebo malého herního vyčerpání trenérům do jejich práce nezasahovali ani se ne snažili nijak ovlivnit „*Moji rodiče mají s mými trenéry a manažery velmi profesionální vztah. Respektují hranice a rozumějí, že trenéři a manažeři mají svou roli a strategii. Občas se setkávají při zápasech nebo akcích, kde diskutují o mé kariéře, ale vždy s respektem k mé samostatnosti a rozhodnutím týmu. Vzhledem k tomu, že táta má k fotbalu vztah, ale nikdy nebyl takový, že by nesouhlasil s nějakým rozhodnutím a měl potřebu to tréňovi interpretovat*“ (Sportovec A, polostrukturovaný rozhovor, 27. ledna 2024).

Rodič A respektoval svou pozici pozorovatele a tichého poradce a trenérům do své práce nezasahoval, a to i přesto, že někdy ne se vším souhlasil. Jeho cílem bylo očekávání, že sport bude pro syna zdrojem radosti a osobního růstu. Důraz klade na štěstí a rozvoj svého syna, přičemž finální rozhodnutí svého syna nechává vyloženě na něm. Rodič A dodává „*Chci, aby byl můj syn šťastný a aby sport byl pro něj zdrojem radosti a osobního růstu. Očekávám, že se bude snažit a bude se rozvíjet, ale zároveň si uvědomuji, že konečné rozhodnutí o tom, jak daleko ve sportu zajde, bude muset učinit sám. Je důležité, aby sport nebyl na úkor jeho školního vzdělání nebo osobního života*“ (Rodič A, polostrukturovaný rozhovor, 27. ledna 2024).

Sportovec B také vnímá, že rodiče mají profesionální vztah se sportovními autoritami. Mají k profesionalitě velký respekt a komunikují s trenéry a manažery konstruktivně jenom když je třeba. Snaží se spíše podporovat svého syna a když s něčím nesouhlasí respektují pravidla týmu stanovené trenérem „*Moji rodiče mají velký respekt k profesionální stránce mého sportu. Vědí, že trenéři a manažeři mají své role a důvody pro svá rozhodnutí. Obvykle nezasahují přímo, ale když je třeba, jsou schopni vést konstruktivní dialog. Vždy se snaží postupovat tak, aby podporovali mě a zároveň respektovali strukturu a pravidla týmu*“ (Sportovec B, polostrukturovaný rozhovor, 27. ledna 2024).

K tomu nahrává i to, že rodič B má realistická očekávání, neklade příliš vysoké cíle a pokud je má neventiluje je před svým synem. Jeho hlavním cílem a přáním je, aby byl syn šťastný a cítil se naplněný. Přeje si, aby syn dosáhl dobrých výsledků, ale rozumí nepředvídatelnosti sportu a

klade také důraz na štěstí v osobním životě „*Moje očekávání jsou realistická. Chci, aby byl syn šťastný a cítil se naplněný tím, co dělá. Samozřejmě si přeji, aby dosáhl co nejlepších výsledků, ale vím, že sport je nepředvídatelný a může být krutý. Hlavně doufám, že bude v životě šťastný, ať už to znamená pokračování ve sportovní kariéře, nebo něco úplně jiného*“ (Rodič B, polostrukturovaný rozhovor, 21. ledna 2024).

Společné vnímání svých rodičů ve vztahu k respektování profesionality má i sportovec C. Rodiče sportovce C také respektují profesionální hranice a většinu komunikace nechávají na sportovci. Vždy kladli důraz na samostatnost, které pomohlo i to, že se sportovec C ocitl již brzy na internátu, kde si musel v mnoha situacích poradit bez rodičů. Takže otázka komunikace zůstávala taky na něm vyjma nezbytných situací, kde byli rodiče potřeba „*Naštěstí respektují profesionální hranice a veškerá komunikace probíhá přes mě. Rozumí tomu, že jako profesionální sportovec mám svého trenéra a manažera k řešení sportovních záležitostí. Jsou obezřetní, aby nezasahovali do této části mé kariéry*“ (Sportovec C, polostrukturovaný rozhovor, 13. ledna 2024).

Rodič C chce, aby sport byl pro syna pozitivní zkušeností a formoval ho jako člověka. Samozřejmě doufá i v úspěch, ale podstatnější je, aby byl syn šťastný a využil příležitosti, které sport nabízí. Rodič C dodává „*Chci, aby byl šťastný a cítil se splněný ve svém sportu. Samozřejmě, jako každý rodič, doufám, že dosáhne co nejlepších výsledků, ale hlavní je, aby sport pro něj byl pozitivní zkušeností, která ho formuje jako člověka, spoustu situací, které sport nabízí si může přenést i do běžného života jako je tvrdá práce, disciplína nebo přijímat neúspěch. Očekávám, že se pokusí využít každou příležitost, ale také si uvědomuji, že sport je nepředvídatelný a cesty k úspěchu mohou být různé*“ (Rodič C, polostrukturovaný rozhovor, 13. ledna 2024).

Závěrem lze říct, že rodiče se liší v přístupech, konkrétně v míře, do jaké očekávají od dětí výsledky, ale všechny výsledky reflektují silný důraz na štěstí a osobní spokojenost dětí nad tradičními úspěchy. Výpovědi sportovců ukazují, že rodiče respektují profesionální role trenérů a manažerů a snaží se nezasahovat do technických aspektů sportovní kariéry svých dětí. Komunikace je obvykle omezena na nezbytné situace a je prováděna s respektem k rozhodovacím procesům týmu a samostatnosti sportovce. Všechny tři případy rodičů ukazují, že si rodiče přejí, aby sportovní kariéry svých dětí byly zdrojem osobního růstu a radosti. Hlavním cílem je štěstí a uspokojení dětí, i když si samozřejmě přejí, aby dosáhly úspěchu.

Tabulka 5*Stručné shrnutí kategorie 5.5*

Respondent	Komunikace s trenéry a manažery	Očekávání rodičů
Sportovec A	Profesionální vztah a respekt	Šťěstí a osobní růst, nezávislost
Rodič A		Radost ze sportu, osobní růst, nezávislost
Sportovec B	Konstruktivní komunikace	Realistická očekávání, štěstí
Rodič B		Šťěstí, naplnění, nepředvídatelnost sportu
Sportovec C	Respekt k profesionálním hranicím	Pozitivní zkušenost, osobní růst
Rodič C		Šťěstí, využití příležitostí, formování osobnosti

5.6 Vývoj rodičovsko-sportovních vztahů a spolupráce s odborníky: Od autority k partnerství

Kapitola týkající otázek: „*Jaké změny ve vztahu s rodiči jste zaznamenali během vaší sportovní kariéry?*“ a „*Jaká je vaše spolupráce s trenéry a dalšími odborníky zapojenými do kariéry vašeho dítěte?*“ byla zacílena na vyvíjení vztahu mezi sportovci a jejich rodiči, jak rodiče spolupracují s odborníky a jestli se účastní v roli spolu – trenérů v rámci jejich sportovní kariéry. Stejně jako ostatní předešlé otázky i poslední z výzkumných otázek by měli vést k identifikaci efektivní strategie pro podporu sportovců a může vést k lepšímu porozumění dynamiky mezi rodinou a sportovním prostředím.

První z respondentu sportovec A zaznamenal změny ve vztahu s rodiči především přechodem od autoritativního vedení k vzájemné podpoře a respektu. Otec se ze začátku zapojoval v roli trenéra a předával mu základy, zároveň se snažil mu předat nějaké základy tvrdé práce a disciplíny. Jak sportovec dospíval a dostával se k větší nezávislosti, rodiče přizpůsobili svůj přístup tak, aby více respektovali jeho osobní rozhodnutí a umožnili mu udělat vlastní chyby. To vedlo k tomu, že došlo k posílení oboustranného respektu a důvěry „*Jak jsem se stával nezávislejší, naše vztahy se vyvinuly spíše ve směru vzájemného respektu a podpory než autoritativního vedení. Táta se mi věnoval v počátcích jako trenér, nicméně jak jsem byl starší od této role upustil, pravděpodobně i z důvodu jeho ambicí a očekávání (smích). Stále se na mě obracím pro radu a podporu, ale jsou ochotni nechat mě udělat vlastní rozhodnutí a chyby. Tento vývoj pomohl posílit naše vztahy a respekt k sobě navzájem*“ (Sportovec A, polostrukturovaný rozhovor, 27. ledna 2024).

Rodič A udržuje s trenéry otevřenou a konstruktivní komunikaci. Respektuje jejich odbornost a důležitost jejich role v kariéře jeho syna. Je však připraven poskytnout své rady či názory, ale s důrazem na to, aby nezasahoval do jejich práce a kompetencí. Rodič A dodává „*Snažím se udržovat otevřenou a konstruktivní komunikaci s jeho trenéry a dalšími odborníky. Respektuji jejich odbornost a důležitost jejich role v jeho rozvoji. Občas je to výzva, když mám jako bývalý hráč svůj vlastní názor, ale snažím se držet zpět a nechat odborníky, aby prováděli svou práci, přičemž jsem připraven poskytnout svůj názor, když je to vhodné a žádoucí*“ (Rodič A, polostrukturovaný rozhovor, 27. ledna 2024).

Rovněž také sportovec B uvádí, že jeho vztah s rodiči se postupně vyvinul od rodičovského dohledu k partnerství. To je pochopitelné v důsledku toho, když je sportovec mladší. Nicméně, sportovec B také dodává, že otec se nijak nezapojoval do jeho kariéry, to že nevyvíjel tlak a nestaral se do práce trenérů jsme už zmiňovali, ale je dobré dodat, že jako bývalý profesionální hráč věděl, co obnáší se dostat do systému vrcholového sportu a co musí syn obětovat. Jako malého ho do ničeho netlačil, ale vždy kladl důraz, že musí tvrdě pracovat na sobě. Například když se prohraje zápas nebo když se nedaří, nesvádět vinu na ostatní vlivy, ale začít vždy u sebe. Sportovec B odpověděl na otázku týkající se vývoje vztahu s rodiči následovně „*Jak jsem stárnul a stal se nezávislejší, náš vztah se vyvinul z rodičovského dohledu do více rovnocenného partnerství. Otec mě do ničeho netlačil, ale vždycky mi zdůrazňoval, že cesta k úspěchu vede přes dřinu a odříkání. Naházet neúspěch na okolí, ale hledat je u sebe, zda jsem udělal pro úspěch vše. Dneska už nejsou jen mými rodiči s mámou, ale i důvěrnými poradci a přáteli. Rozumí tomu, že jako dospělý člověk mám své vlastní závazky a odpovědnosti, a respektují mé rozhodnutí, i když*

se někdy mohou lišit od jejich původních představ“ (Sportovec B, polostrukturovaný rozhovor, 20. ledna 2024).

Již jsem částečně zmiňoval, že rodič B nějak přímo nezasahoval do práce trenéra. Na základě otázky týkající se jeho spolupráce s trenéry nebo jeho zapojení můžeme vydedukovat, že rodič B na respekt k profesionální trenérské stránce a nikdy by se neopovažoval zasahovat do rozhodnutí trenéra. Sám jako trenér, když syna přivedl poprvé na hřiště neměl rád zasahování rodičů do práce. Syna učil pokoře, že i když nemusí souhlasit musí v daném úkolu vidět ty dobré stránky „*Mám k trenérům a odborníkům respekt a snažím se udržovat otevřenou a konstruktivní komunikaci. Přestože občas mohu mít jako bývalý hráč jiný názor, respektuji jejich odbornost a rozhodování. Je důležité, že si syn vybudoval dobré vztahy s těmito lidmi, a já se snažím tyto vztahy podporovat, ne je narušovat i z důvodu, že když jsem se jako rodič zapojoval do trénování mého syna. Tolik mě neposlouchal jako jinou autoritu. Dovolil si víc, a i z mého pohledu převažovali ambice a kolikrát jsem na syna byl přísnější. Je lepší, když ho trénuje někdo nestranný. To je můj názor“* (Rodič B, polostrukturovaný rozhovor, 21. ledna 2024).

Poslední z respondentů sportovec C odpovídal shodně v oblasti otázky týkající se vývoje vztahu s rodiči. Sportovec C zmínil, že vztah s rodiči se také vyvinul z vedení do roviny partnerství, ale vnímal, že důraz byl kladen na vzájemný respekt a důvěru, který se prohloubil s jeho nezávislostí v pozdějším stádiu. Sportovec C dodává: „*Jak jsem se vyvíjel jako sportovec a člověk, náš vztah se stal méně o vedení a více o partnerství. Učili jsme se společně zvládat výzvy a úspěchy. Dříve jsem závisel na jejich rozhodnutích, ale teď, když jsem starší a nezávislejší, se více díváme jeden na druhého jako na rovné. To posílilo naši vzájemnou důvěru a respekt“* (Sportovec C, polostrukturovaný rozhovor, 13. ledna 2024).

Rodič C také respektuje profesionální hranice, které jasně stanovil trenér a veškerá komunikace s trenéry probíhá přes sportovce. Rodič C se nikdy nezapojoval do roli trenéra i z časovým důvodem, ale syna vždy podporoval a zařídil mu brankářské individuální tréninky. Zmínil, že být v pozici trenéra, tak by bylo riziko, že by syna brali protekčně nebo, že by syn neměl takový respekt. Zároveň vnímal, že by neshodu ve sportovním prostředí narušovali i domácí vztahy „*Snažím se udržovat otevřenou komunikaci s jeho trenéry a manažery. Jako bývalý sponzor sportovních týmů mám určité zkušenosti a kontakty, které mohou být užitečné. Ale zároveň respektuji, že mají svou odbornost a že mé dítě musí vybudovat vlastní vztahy a reputaci. V roli trenéra jsem se nikdy nenacházel a ani bych nechtěl, aspoň při trénování mého syna. Nechtěl bych aby neshody pramenící z neshod ve sportovní interakci rodič-trenér-svěřenec(syn) se promítaly do rodinného klimatu. Můj názor je takový, že jde o to najít správné rovnováhy mezi podporou a nezasahováním“* (Rodič C, polostrukturovaný rozhovor, 13. ledna 2024).

Vztahy mezi sportovci a jejich rodiči se obecně posouvají od autoritativnějšího přístupu k více podpůrnému a partnerskému modelu. Tento vývoj je důležitý pro osobní a profesionální růst sportovců, protože jim umožňuje převzít větší odpovědnost za své rozhodnutí a kariéru. Rodiče obvykle respektují profesionální hranice mezi sportovci a jejich trenéry/manažery. Většina z nich udržuje otevřenou, ale respektující komunikaci s odborníky, což je klíčové pro udržení efektivního a funkcionálního sportovního prostředí. Toto chování je zásadní pro podporu nezávislosti a profesionálního rozvoje sportovců. Adaptabilita a vzájemný respekt jsou klíčové pro dlouhodobý úspěch a osobní pohodu sportovců.

Tabulka 6

Stručné shrnutí kategorie 5.6

Respondent	Vývoj vztahu s rodiči	Spolupráce s trenéry a odborníky
Sportovec A	Od autority k respektu a podpoře	Otevřená komunikace, respekt k odbornosti
Rodič A		Finanční disciplína
Sportovec B	Od rodičovského dohledu k partnerství	Respekt k trenérům, podpora syna
Rodič B		Práce přesčas
Sportovec C	Od vedení k partnerství	Respekt k profesionálním hranicím, otevřená komunikace, nezasahování do trenérské role
Rodič C		

6 DISKUSE

V této části diplomové práce se zaměříme na interpretaci a reflektování výsledků získaných z polostrukturovaných rozhovorů s vrcholovými sportovci a jejich rodiči. Naše analýza se soustředí na klíčové aspekty jako je rodičovská podpora, komunikace s trenéry a dlouhodobé cíle. Dále se budeme zabývat změnami ve vztazích mezi sportovci a jejich rodiči během sportovní kariéry. Rodiče vrcholových sportovců hrají klíčovou roli v jejich životě. Jejich podpora, povzbuzování a rady mohou ovlivnit sportovcův výkon a psychickou pohodu.

6.1 Role rodičů ve sportovní kariéře: Perspektivy sportovců a jejich rodičů

První otázky, které byly položeny v rámci rozhovoru se týkaly role rodičů v kariéře vrcholového sportovce, respektive jak sportovci vnímají roli svých rodičů, a naopak jak rodiče vidí sami sebe v rámci kariéry svých dětí. Na základě výsledků z polostrukturovaných rozhovorů lze vyvodit několik klíčových bodů týkající se jejich vlivu a podpory. Výsledky ukazují, že rodiče hrají multifunkční roli ve sportovní kariéře svých dětí. Sportovci A, B i C zdůraznili, že jejich rodiče poskytovali nejen finanční a logistickou podporu, ale byli také silnou emocionální oporou. Toto zjištění podporuje zmíněnou literaturu, která zdůrazňuje význam rodinné podpory v rozvoji mladých sportovců (Gao et al., 2024).

Další klíčový nálezn byl ve vývoji vztahů mezi rodiči a dětmi, který se dá charakterizovat přechodem od autoritativního vedení k více partnerskému přístupu. Sportovec A a B popsali, že jak dospívali, tak jejich vztahy s rodiči se měnily směrem k vzájemnému respektu a podpoře. Tento nálezn také podporuje literaturu, která zdůrazňuje význam autonomního podpůrného rodičovství v rozvoji mladých sportovců (Knight, Harwood et al., 2017).

Rodiče všech tří sportovců popsali svou roli jako podporující a motivační. Rodič A uvedl, že chce svému synovi poskytnout nástroje a rady, ale ne rozhodovat za něj. Toto zjištění je v souladu s literaturou od Toms & Jeanes (2022), která apeluje na sebeurčení a význam podpory autonomie pro vnitřní motivaci a psychickou pohodu.

Výsledky rovněž naznačují, že rodinná tradice a sportovní zázemí rodičů může hrát významnou roli v rozhodování svých dětí pro daný sport. Sportovci A a B uvedli, že jejich rodiče jsou bývalými sportovci a byli vystaveni sportovnímu prostředí již od dětství. Tento nálezn je v souladu s literaturou, která naznačuje, že sportovní zázemí rodičů může pozitivně ovlivnit sportovní zapojení dětí (Singh & Negi, 2023).

Studie od Singh & Negi (2023) naznačuje, že sportovní zázemí rodičů, které může pozitivně ovlivnit sportovní zapojení dětí, což je v souladu s výsledky. Nicméně je třeba uvést, že tato studie nebere v potaz i potencionální tlak a očekávání ze strany rodičů a že k sportovnímu zapojení vedly i jiné jako ekonomické faktory.

Na základě těchto výsledků můžeme říci, že je důležité, aby rodiče poskytovali multifunkční podporu, která zahrnuje finanční, logistickou a emocionální podporu. Dále, přechod od autoritativního vedení směrem k partnerskému přístupu může podporovat profesionální a osobní růst. V neposlední řadě nesmíme opomenout zjištění, že samostatné rozhodování může přispět k jejich vnitřní motivaci a psychické pohodě.

6.2 Rodičovská podpora ve sportovní kariéře: Emocionální, finanční a logistická dimenze

Na základě zjištění z druhého souboru výzkumných otázek můžeme analyzovat různé aspekty podpory, kterou sportovci obdrželi od svých rodičů, a jaký druh podpory rodiče považují za nejdůležitější. Tyto výsledky nám poskytují hlubší vhled do dynamiky rodinné podpory a jak tato podpora ovlivňuje sportovní kariéru sportovců.

Jedním z nejvýraznějších zjištění je klíčová role emocionální podpory. Všichni sportovci a jejich rodiče zdůraznili, jak důležitá je emocionální podpora pro jejich kariéru. Sportovci popsali, jak jim rodiče poskytovali povzbuzení a útěchu v obtížných situacích, což jim pomohlo překonat výzvy a udržet si psychickou pohodu. Toto zjištění podporuje literaturu, která zdůrazňuje význam emocionální podpory v rozvoji mladých sportovců (Knight et al., 2016).

Dalším významným aspektem je finanční podpora. Všichni sportovci se shodli ve výpovědích, že rodiče hrají klíčovou roli v zajištění finančních nákladů na sport, především tedy v raných fázích kariéry. Tato podpora zahrnovala náklady na vybavení, cestování, ubytování, členské poplatky atd. Rodiče A a C zdůraznili, jak bylo důležité obstarat kvalitní vybavení a tréninkové příležitosti. Rodič B uvedl, že finanční podpora byla nezbytná, nicméně také uvedl, že syn časem získal finanční výhody díky svým výkonům a podpoře sportovní agentury. Tento nálezk ukazuje, že finanční podpora je klíčová hlavně v raných fázích kariéry, jak je uvedeno ve studii od Pauna et al. (2022), ale jakmile sportovec dosáhne určité úrovně výkonnosti, mohou se objevit další zdroje financování (Li et al., 2022).

Je nutné dodat, že ne všechny výpovědi se s tímto názorem shodují. Na základě toho lze říci, že sportovní výkony a talent nemusí vždy zaručit možnost dalšího finančního přírůstku. Studie od Pauna et al. (2022) na jednu stranu upozorňuje, že finanční podpora je klíčová

především v raných fázích kariéry, což se shoduje, nicméně poukazuje také na nezbytnost soukromých tréninků pro rozvoj sportovního talentu. Rodiče sportovců A a B nijak nezmiňovali důležitost investování do individuálních tréninků.

Posledním důležitým aspektem podpory byla logistika. Tato podpora zahrnovala organizaci dopravy na zápasy a tréninky, koordinaci mezi sportovními a akademickými závazky a zajištění, že sportovec má vše potřebné pro svůj rozvoj. Sportovci A a B popsali, že rodiče hráli klíčovou roli v zajištění, že jejich sportovní rozvrh byl dobře organizován a že akademické povinnosti byly vždy prioritou. Rodič C zdůraznil důležitost logistické podpory vzhledem k časové náročnosti svého podnikání. Toto zjištění odpovídá literatuře, která poukazuje na to, že logistická podpora je nezbytná pro úspěch mladých sportovců (Pauna et al., 2022).

Dále se můžeme odkázat na studii od Eime et al. (2013), která poukazuje na to, že rodiče se musí často vzdávat části svých příjmů a kolikrát zkrátit své pracovní úvazky, aby byli schopni plně časově podpořit sportovní úspěch svých dětí. Nicméně na základě výpovědí od rodičů můžeme říct, že v jejich případech se to s tímto tvrzením neshoduje.

Zajímavým zjištěním byl rozdíl v perspektivách sportovců a rodičů ohledně důležitosti jednotlivých typů podpory. Zatímco sportovci více poukazovali na důležitost emocionální podpory, rodiče poukazovali na kombinaci finanční, emocionální a logistické podpory. Tento rozdíl může být dán tím, že sportovci přímo zažívají stres a tlaky spojené se sportovní činností, zatímco rodiče vidí širší obraz a rozumí, že úspěch vyžaduje komplexní podporu.

6.3 Rodičovská podpora v těžkých obdobích a výzvy rodičů: Specifické příklady a strategie

Třetí okruh otázek v rozhovoru se zaměřil na konkrétní situace, kdy rodičovská podpora pomohla sportovcům překonat těžké období v jejich kariéře, a na výzvy, kterým rodiče při podpoře svých dětí čelili. Tyto výsledky poskytují hlubší vhled do role rodičů v kontextu sportovní kariéry jejich dětí a poukazuje na to, jak rodičovská podpora pomáhá k celkové fyzické a psychické pohodě, zatímco rodiče musí překonávat různé překážky, aby mohli své děti účinně podporovat.

Výsledky ukazují, že rodičovská podpora hraje klíčovou roli v těžkých obdobích jako jsou zranění, neúspěchy nebo psychický tlak. Sportovec A čelil vážnému zranění kolena, které ho

vyřadilo na několik měsíců ze hry, ale jeho rodiče byli neustále s ním, pomáhali mu s rehabilitací a poskytovali mu psychickou podporu. Toto zjištění podporuje literaturu, která poukazuje na důležitost rodičovské podpory a zapojení, zejména v období, kdy je sportovec zraněný (Coakley, 2011). Rodiče sportovce A byli schopni zajistit adekvátní lékařskou péči a psychickou podporu, což mu pomohlo udržet si mentální sílu a vrátit se na hřiště.

Oproti tomu, sportovec C zase čelil psychické překážce, kdy zvažoval konec kariéry kvůli finančním problémům a nedostatku herního vyžití. Rodiče mu vyjadřovali morální podporu a pomáhali mu najít správné postupy. Tento nálezný zdůrazňuje význam rodičovské podpory nejen v kontextu fyzických zranění, ale také při řešení psychických a fyzických výzev (Knight, Harwood, et al., 2017). Na druhou stranu výsledky zmíněné ve studii od Knight, Berrow, et al. (2017), týkající se autonomního podpůrného rodičovství, jsou v souladu s našimi výsledky, nicméně tyto výsledky mohou být ovlivněny kulturními faktory, které nemusely být zohledněny.

Rodiče sportovců čelí mnoha výzvám při podpoře kariéry svých dětí. Rodič A popsal, jak bylo náročné najít rovnováhu mezi podporou a tlakem, aby se jeho syn necítil přetížený jeho ambicemi. Také zmínil finanční a časové nároky spojené s podporou sportování, což někdy vedlo k ústupkům v rodinném rozpočtu. Toto zjištění ukazuje, jak je důležité najít rovnováhu mezi podporou a tlakem, která by vedla k zajištění stability rodinného prostředí a psychické pohody sportovců (Lemyre et al., 2008).

Rodič B zase čelil výzvám, které byly spojené s udržením rovnováhy mezi sportem a vzděláním, omezenými finančními zdroji a tlakem na výkon. Museli plánovat, stanovovat priority, trávit přesčas v práci a být přítomni na důležitých sportovních událostech. Toto zjištění zase poukazuje na to, jak je důležité, aby rodiče byli schopni efektivně plánovat a prioritizovat, aby mohli účinně podporovat své děti (Knight, Harwood, et al., 2017).

Rodič C čelil finančním a časovým nárokům sportovní kariéry svého syna. Musel skloubit podnikání s osobním životem a využít podnikatelské prostředky k pokrytí nákladů a sponzorství. Tento nálezný ukazuje, jak je důležité, aby měli rodiče dobrý časový management a byli schopni investovat do sportovní kariéry svých dětí (Eime et al., 2013).

Je důležité, aby rodiče poskytovali v průběhu sportovní kariéry svých dětí emocionální podporu, poskytovali povzbuzení a útěchu, být přítomni nejen fyzicky, ale také psychicky. Měli by mít efektivní plánování a stanovené priority, aby bylo možné skloubit sportovní činnost se vzděláním. Rodiče by také měli najít rovnováhu mezi poskytováním podpory a tlakem na výkon, aby si děti mohly více užívat sportovní činnost. Tento přístup také může pomoci k rozvíjení

dovedností pro úspěch jak ve sportu, tak v životě. Na závěr je důležité, aby rodiče byli připraveni investovat do sportovní kariéry svých dětí.

6.4 Tlak a výzvy v rodinách sportovců: Psychologické a praktické aspekty podpory

Čtvrtý okruh otázek se zaměřoval na psychologický tlak, kterému sportovci čelí ze strany rodičů, a na praktické výzvy, kterým rodiče čelí při podpoře svých dětí. Tyto výsledky nám poskytují náhled do dynamiky rodinných vztahů v kontextu sportu a ukazují, jak psychologické a praktické aspekty ovlivňují sportovce a jejich rodiny.

Výsledky ukazují, že psychologický tlak ze strany rodičů může mít významný dopad na kariéru mladých sportovců. Sportovec A uvedl, že v mládí cítil určitý tlak kvůli obětem, které rodiče pro něj přinášeli. Tento tlak se však s věkem a otevřenou komunikací s rodiči snížil. Toto zjištění potvrzuje literaturu, která poukazuje na důležitost otevřené komunikace a vzájemného porozumění mezi rodiči a dětmi pro zvládnutí psychologického tlaku (Knight et al., 2016). Sportovec A se naučil zvládat tlak a soustředit se na svůj růst a výkon, což ukazuje, že otevřená komunikace a podpora mohou sportovci pomoci vyrovnat se s tlakem.

Naopak sportovec B zmínil, že čelil tlaku z vysokého očekávání ze strany rodičů. Tento tlak byl zmírněn také pomocí otevřené komunikace a učení se, že nejdůležitější je dělat to, co ho baví, a dělat to na nejlepší možné úrovni. Tento náleží je v souladu s podporou autonomního podpůrného rodičovství pro vnitřní motivaci a psychickou pohodu sportovců (Almeida et al., 2023). Sportovec B se lépe naučil zvládat tlak spojený s výkony díky otevřené komunikaci a podpoře od rodičů.

Sportovec C čelil psychologickému tlaku vlivem vysokých očekávání rodičů, zejména v období, kdy se nedařilo. Tento tlak byl opět zmírněn díky otevřeným diskusím a realistickým očekáváním, což sportovci pomohlo udržet věci v perspektivě a lépe se vyrovnat s tlakem. Toto zjištění zase poukazuje na to, že je důležité, aby rodiče měli realistická očekávání a byli schopni otevřeně komunikovat s dětmi o jejich pocitech a obavách, což může pomoci lépe zvládat psychologický tlak (Lemyre et al., 2008).

Rodiče čelí významným časovým a finančním výzvám při podpoře kariéry svých dětí. Rodič A popsal, jak musel být disciplinovaný v rodinném rozpočtu a hledat dostatečné finanční zdroje, aby mohl podporovat sportovní aktivity svého syna. Také se snažil efektivně plánovat a obětovat

osobní čas. Tento nále z potvrzuje literaturu, která ukazuje, že rodiče musí investovat množství času a financí do sportovní kariéry svých dětí (Kramers et al., 2023).

Rodič B musel brát přesčas, aby mohl financovat sportovní aktivity svého dítěte, a snažil se prioritizovat, aby mohl být přítomen na důležitých sportovních událostech. Nicméně, nevědomky vytvářel tlak na svého syna, což ukazuje, že i při nejlepší snaze mohou rodiče nevědomky vytvářet psychologický tlak na sportovce. Toto zjištění potvrzuje výsledky studie od Knight et al. (2016), která zdůrazňuje význam rovnováhy mezi podporou a tlakem, což je klíčové pro udržení zdravého rodinného prostředí a psychické pohody sportovců.

Rodič C využíval prostředky z podnikání k financování kariéry svého syna a pokrytí nákladů. Snažil se efektivně plánovat a delegovat úkoly, aby zvládl časové nároky. Tento nále z ukazuje, jak rodiče mohou využít své zdroje a dovednosti k podpoře svých dětí, což může být klíčové pro zvládnutí finančních a časových nároků (Wallace, 2022).

I když naše výsledky potvrzují důležitost rovnováhy mezi podporou a tlakem, je důležité zvážit, že ne všichni rodiče a sportovci mohou tuto rovnováhu snadno dosáhnout. Studie od Knight et al. (2016) může poskytovat ideální scénář, který nemusí být vždy realistický v praxi. Rodiče mohou mít nejlepší úmysly, ale stále mohou nevědomky vytvářet tlak na své děti. Literatura také potvrzuje, že rodiče musí čelit významným časovým a finančním nárokům, ale je důležité kriticky zhodnotit, zda všechny rodiny mají tyto možnosti a zdroje. Rodiče, kteří mají omezené finanční možnosti nebo náročné pracovní podmínky, mohou čelit větším výzvám při podpoře sportovní kariéry svých dětí. Studie od Kramers et al. (2023) a Wallace (2022) mohou být ovlivněny výběrem vzorku, který zahrnuje rodiče s vyššími socioekonomickými prostředky.

6.5 Rodiče, trenéři a očekávání: Dynamika komunikace a cílů ve sportovní kariéře

Čtvrtá kapitola otázek se zaměřila na spolupráci rodičů se sportovními autoritami jako jsou trenéři, manažeři a různé agentury, a na očekávání rodičů ohledně kariéry sportovců. Výsledky poskytují cenné poznatky o tom, jak rodiče interagují s klíčovými osobami v životě sportovců a jaké dlouhodobé cíle a očekávání mají ohledně kariéry svých dětí.

Výsledky ukazují, že rodiče sportovců A, B i C mají profesionální vztah s trenéry a respektují jejich roli a rozhodnutí. Sportovec A uvedl, že rodiče komunikují s trenéry před nebo po skončení sportovní události, ale vždy s respektem k jeho samostatnosti a rozhodnutí týmu.

Tento nále z ukazuje, že je důležité udržovat profesionální vztah a důvěry v trenéry (Knight et al., 2016).

Rodiče sportovce A nezasahují do práce a rozhodování trenérů, ale dokáží říct svůj názor, s čím nesouhlasí, ale vždy s respektem k samostatnosti sportovce. Sportovec B rovněž uvedl, že rodiče dodržují profesionální vztah a s trenéry komunikují konstruktivně a jen když je to nezbytné. Toto zjištění podporuje literaturu, která poukazuje na to, že důležité respektovat strukturu a pravidla týmu (Lemyre et al., 2008).

Rodiče sportovce B nijak nezasahují do práce trenérů, což může pomoci k udržení zdravého vztahu mezi rodičem, sportovcem a trenérem. Sportovec C uvedl, že jeho rodiče respektují profesionální hranice a většinu komunikace nechávají na něm. Tento nále z podporuje studii od Kramers et al. (2023), která zdůrazňuje význam samostatnosti a důvěry ve schopnosti trenérů, ale i sportovce samotného. Rodiče sportovce C kladli důraz na samostatnost, což mu umožnilo rozvíjet dovednosti potřebné pro úspěch jak ve sportu, tak v životě.

Naproti tomu rodiče sportovců A, B i C mají realistická očekávání ohledně sportovní kariéry svých dětí a kladou důraz na jejich štěstí a osobní spokojenost nad tradičními úspěchy. Rodič A uvedl, že jeho cílem je, aby sport byl pro syna zdrojem radosti a osobního růstu, a že konečné rozhodnutí o tom, jak daleko ve sportu zajde, nechává na něm. Tento přístup podporuje literaturu, která zdůrazňuje význam autonomního podpůrného rodičovství pro vnitřní motivaci a psychickou pohodu sportovců (Toms & Jeanes, 2022).

Rodič B má realistická očekávání a neklade příliš vysoké cíle. Jeho hlavním cílem je, aby byl syn šťastný a cítil se naplněný. Tento přístup nám potvrzuje i studie od Knight et al. (2016), ze které vyplývá, že rodiče by měli mít realistická očekávání a měli by podporovat své děti, aby sportovaly pro radost a osobní růst.

Rodič C chce, aby pro syna byl sport pro syna pozitivní zkušeností a formoval ho jako člověka. Význam pozitivních zkušeností ve sportu pro osobní růst zdůrazňuje také literatura od Mastrorilli & Greco (2020).

Je dobré zmínit také studii od Kovács et al. (2023), která poukazuje na to, že výběr sportu závisí na fyzických dispozicích. Z výsledku můžeme říct, že rodiče nijak nevytvářeli tlak na své děti ohledně výběru sportu v závislosti, k čemu budou mít fyzické dispozice, ale je dobré zmínit, že fyzické dispozice hrály roli při výběru pozice.

Na základě těchto zjištění lze konstatovat několik výsledků. Rodiče by měli respektovat profesionální hranice trenérů a manažerů a nezasahovat do jejich rozhodování. Rodiče by měli podporovat samostatnost svých dětí. Dále by rodiče měli mít realistická očekávání ohledně

sportovní kariéry svých dětí a měli by podporovat své děti v tom, aby sportovaly pro radost a nadšení. Tento přístup může pomoci k osobnímu růstu a rozvoji sportovců.

Výsledky jsou v souladu s literaturou, která zdůrazňuje respektování profesionálních hranic a samostatnost. Nicméně je důležité brát v potaz, že data mohou být ovlivněna subjektivním zkreslením. Rodiče a trenéři mohou mít tendenci prezentovat své zkušenosti s trenéry v pozitivním světle. Studie Knight et al. (2016) a Lemyre et al. (2008) se zaměřují na podmínky, které nemusí být vždy dosažitelné v reálných rodinných situacích. Dále studie od Kovács (2023) zdůrazňuje význam fyzických dispozic, což může být opomíjeno v našich výsledcích.

6.6 Vývoj rodičovsko-sportovních vztahů a spolupráce s odborníky: Od autority k partnerství

Šestá kapitola výzkumných otázek se zaměřila na vyvíjení vztahu mezi rodiči a sportovci během sportovní kariéry, spolupráci s trenéry a zapojení rodičů do spolu-trénování nebo celkového pohledu na trénování svých dětí.

Výsledky ukazují, že vztah mezi sportovci a jejich rodiči se během sportovní kariéry vyvíjí od autoritativního vedení k více partnerskému a podpůrnému modelu. Sportovec A zaznamenal, že jeho vztah s otcem se změnil z autoritativního vedení k vzájemnému respektu a podpoře. Zpočátku byl jeho otec zapojen v roli trenéra a předával mu základy tvrdé práce a disciplíny. Jak sportovec dospíval a získával větší nezávislost, rodiče přizpůsobili svůj přístup a umožnili mu dělat vlastní rozhodnutí a chyby. Tento vývoj vedl k posílení oboustranného respektu a důvěry, což potvrzuje literaturu zdůrazňující postupné předávání odpovědnosti a autonomie sportovcům (Knight et al., 2016).

Sportovec B rovněž uvedl, že vztah s rodiči se postupně vyvinul od rodičovského dohledu k více rovnocennému partnerství. Rodič jako bývalý profesionální hráč věděl, co obnáší vrcholový sport a kladl důraz na tvrdou práci a zodpovědnost. Tento přístup pomohl sportovci B rozvíjet schopnost sebereflexe a hledání příčin neúspěchu u sebe, což potvrzuje literaturu kladoucí důraz na podporu samostatnosti a osobní odpovědnosti (Lemyre et al., 2008).

Sportovec C také uvedl, že vztah s rodiči se vyvinul z vedení do roviny partnerství, přičemž důraz byl kladen na vzájemný respekt a důvěru. Rodiče podporovali jeho samostatnost, což mu pomohlo rozvíjet dovednosti potřebné pro úspěch jak ve sportu, tak v životě. Toto zjištění

podporuje literaturu, která ukazuje, že rodiče by měli podporovat autonomii svých dětí a umožnit jim, aby se samostatně rozhodovaly o své sportovní kariéře (Knight, Harwood, et al., 2017).

Důležité je zmínit, že tato studie poukazuje na důležitost rodičovské podpory bez vytváření tlaku. Nicméně v našich výsledcích jsme zjistili, že i přes snahy se každý ze sportovců alespoň částečně setkal s nějakým tlakem a vysokým očekáváním.

Rodiče A, B i C mají profesionální vztah s trenéry a dalšími odborníky zapojenými do kariéry jejich dětí a respektují jejich roli a rozhodnutí. Rodič A udržuje otevřenou a konstruktivní komunikaci s trenéry, respektuje jejich odbornost a důležitost jejich role, ačkoli se občas zdráhá poskytnout svůj názor, aby nezasahoval do jejich práce. Tento přístup podporuje literaturu, která zdůrazňuje respektování profesionálních hranic a důvěry ve schopnosti trenérů a odborníků (Sherman, 2015).

Rodič B také zmiňuje význam respektování profesionální stránky a otevřené komunikace. Přestože je bývalý profesionální hráč a má někdy jiný názor, respektuje odbornost trenérů a snaží se podporovat dobré vztahy mezi nimi a svým synem. To může vést k celkové emoční pohodě a sportovnímu rozvoji (Cropley et al., 2020).

Rodič C se nikdy nezapojoval do role trenéra, protože by to nevytvářelo dobré rodinné klima, ale každopádně svého syna podporoval externími individuálními tréningy. To potvrzuje i studie od KurtzFavero et al. (2023), ze které vyplývá, že není dobré zasahovat trenérům do jejich práce nebo snažit se dávat do role trenéra svého dítěte. Tento přístup ukazuje, jak je důležité udržovat jasné hranice mezi rodičovskou a trenérskou rolí, aby se předešlo konfliktům a podporoval se profesionální rozvoj sportovce.

Na základě výše uvedených zjištění lze identifikovat několik aspektů týkajících se vývoje vztahu mezi sportovcem a rodiči a spolupráce rodičů s trenéry, odborníky a jejich zapojení. Rodiče by měli postupně předávat odpovědnost a autonomii svým dětem, aby jim umožnili dělat vlastní rozhodnutí a chyby. Rodiče by měli nezasahovat do práce trenéra a odborníků. Tento přístup pomáhá udržet zdravý vztah mezi sportovcem a rodiči. Dalším důležitým zjištěním je role otevřené a konstruktivní komunikace mezi odborníky, rodiči a sportovcem. Komunikace může přispět k efektivní spolupráci a podpoře sportovního rozvoje. Posledním zjištěním byla důležitost podpory pozitivních zkušeností, kdy by děti měly sportovat především pro radost.

V poslední kapitole týkající se vývoje vztahu, spolupráce s trenéry a zapojení rodičů do trénování je dobré zmínit studii od KurtzFavero et al. (2023), která zdůrazňuje, že rodiče by

neměli zasahovat do práce trenérů. To může být obtížné v případě, že mají silný osobní a profesionální názor jako u rodiče B, který byl profesionálním fotbalistou.

7 ZÁVĚRY

Tato diplomová práce poskytuje cenné poznatky o roli a aktivním zapojení rodičů v kariéře vrcholového sportovce, a to na základě polostrukturovaných rozhovorů s vrcholovými sportovci a jejich rodiči. Analýza se zaměřila na klíčové aspekty jako je rodičovská podpora a aktivní zapojení ve smyslu podpory a role rodičů, komunikace s trenéry, dlouhodobé cíle a očekávání, změny ve vztazích mezi sportovci a jejich rodiči během sportovní kariéry. Následující závěry byly identifikovány na základě výsledků získaných z rozhovorů a jejich srovnání s dostupnou literaturou.

Z výsledků vyplývá, že rodiče hrají multifunkční roli ve sportovní kariéře svých dětí. Poskytují nejen finanční a logistickou podporu, ale také silnou emocionální oporu. Rodiče sportovců A, B i C, zdůraznili, že jejich podpora zahrnovala všechny aspekty sportovní kariéry svých dětí. Tento nálezný také potvrdila literatura, která poukazuje na význam rodičovské podpory, která je nezbytná pro vývoj mladých sportovců (Gao et al., 2024).

Dalším klíčovým nálezem byl vývoj vztahu mezi rodiči a dětmi, který se dá charakterizovat přechodem od autoritativního vedení k více partnerskému přístupu. Jak sportovci dospívali jejich vztahy s rodiči se měnily směrem k vzájemnému respektu a podpoře. Tento nálezný také podpořila literatura, která zdůrazňuje význam autonomního podpůrného rodičovství v rozvoji mladých sportovců (Knight, Harwood et al., 2017). Rodiče všech tří sportovců popsali svou roli jako podporující a motivační, přičemž zdůrazňovali význam samostatného rozhodování pro vnitřní motivaci a psychickou pohodu.

Jedním z nejvýraznějších zjištění byla klíčová role emocionální podpory. Všichni sportovci a jejich rodiče zdůraznili, jak důležitá je emocionální podpora pro jejich kariéru. Sportovci popsali, jak jim rodiče poskytovali povzbuzení a útěchu v obtížných situacích, což jim pomohlo překonat výzvy a udržet si tak psychickou pohodu. Toto zjištění bylo také v souladu s literaturou od Knight et al. (2016) a Gao et al. (2024), která zdůrazňuje význam emocionální podpory v rozvoji mladých sportovců. Emocionální podpora je klíčová především v těžkých obdobích, kdy sportovci čelí zraněním, neúspěchům nebo psychickému tlaku. Sportovec A čelil vážnému zranění kolena, které ho vyřadilo na několik měsíců ze hry, rodiče byli neustále s ním a pomáhali mu s rehabilitací. Sportovec C zase čelil psychické překážce, kdy zvažoval konec kariéry kvůli finančním problémům a nedostatku herního vytížení, ale rodiče tu také byli s ním a vyjadřovali mu morální podporu, pomáhali najít správné postupy, což mu pomohlo udržet si motivaci a

pokračovat ve sportovní kariéře. Vyjma emocionální podpory je také důležité zmínit význam finanční podpory, kterou sportovci a jejich rodiče zdůraznili.

Rodiče tížili finanční náklady především v raných fázích kariéry. Toto zjištění je v souladu se studií od Pauna et al. (2022), která zdůrazňuje klíčovou finanční podporu v raných fázích sportovní kariéry.

Nicméně, ne všechny výpovědi se shodovaly s názorem, že sportovní výkony a talent vždy zaručují možnost dalšího finančního přírůstku (Li et al., 2022).

Rodiče A a B nijak nezmiňovali důležitost investování do individuálních tréninků. Finanční podpora zahrnovala náklady na vybavení, cestování, ubytování, členské poplatky a další poplatky spojené se sportovní kariérou. Rodiče A a C zdůraznili, jak je důležité obstarat kvalitní vybavení a tréninkové příležitosti. Rodič B uvedl, že finanční podpora byla nezbytná, ale uvedl že syn časem i díky dobrým výkonům získal finanční výhody a podporu sportovní agentury. Další nedílnou podporou je doprava. Rodiče hrají klíčovou roli v organizaci dopravy na tréninky a zápasy, koordinaci mezi sportovními a akademickými závazky a zajištění, že sportovec má vše pro svůj rozvoj. Toto zjištění je v souladu s literaturou, která zdůrazňuje důležitost logistické podpory, která je nezbytná pro rozvoj mladých sportovců (Pauna et al., 2022).

Výpovědi ukázaly, že v jejich případech se to neshoduje s tvrzením, že rodiče se musí často vzdávat svých příjmů a zkrátit své pracovní úvazky (Eime et al., 2013).

Z této problematiky se dostáváme do výsledků, které se týkají otevřené komunikace a realistických očekávání. Výsledky ukazují, že jsou klíčové pro zvládnání psychologického tlaku a praktických výzev, které jsou spojené s podporou sportovní kariéry. Sportovci často během kariéry čelí tlaku, který mohou zvládnout pomocí otevřené komunikace. Rodiče zase čelí tlaku vlivem časových a finančních nároků, které mohou zvládnout prostřednictvím efektivního plánování a prioritizací. Tento náleznám také podporuje literatura, která uvádí význam rovnováhy mezi podporou a tlakem pro udržení zdravého rodinného prostředí a psychické pohody sportovců (Knight et al., 2016, Lemyre et al., 2008).

Sportovec A uvedl, že v mládí cítil tlak kvůli obětem, které pro něj rodiče obětovali. Tento tlak se zmírnil věkem a otevřenou komunikací s rodiči. Sportovec B zase čelil tlaku z vysokých očekávání ze strany rodičů, který byl také zmírněn otevřenou komunikací a učením se, že nejdůležitější je dělat to, co ho baví, na té nejlepší možné úrovni. Sportovec C čelil vysokým očekáváním ze strany rodičů v období, kdy se mu herně nedařilo. Také tento tlak byl zmírněn díky otevřeným diskusím a realistickým očekáváním. Nicméně i přesto, že se rodiče snažili nevyvíjet tlak na své děti, kolikrát ho nevědomky vytvářeli.

Rodiče sportovců A, B i C mají profesionální vztah s trenéry a manažery a respektují jejich roli a rozhodnutí. Mají realistická očekávání a kladou důraz na pocit štěstí z dané činnosti nad tradiční úspěchy, což také podporuje literaturu, která zdůrazňuje význam autonomní rodičovské podpory pro vnitřní motivaci a psychickou pohodu (Toms & Jeans, 2022).

Sportovci A, B i C uvedli, že rodiče komunikují s trenéry bezprostředně po konci sportovního utkání nebo, že komunikace probíhá konstruktivně. Rodiče respektují profesionální hranice, což ukazuje, jak je důležité udržovat jasné hranice mezi rodičovskou a trenérskou rolí. Na druhou stranu, i přestože, že rodiče komunikovali konstruktivně nezasahovali trenérům do jejich práce, tak měli také někdy problém neříkat své různé názory na nějaká utkání a neprezentovat je svým dětem, jako například Rodič B, který byl profesionálním sportovcem. Nicméně je důležité dodat, že v celku měli rodiče realistická očekávání a preferovali hlavně to, aby sportovci byli šťastní a cítili se naplnění. Chtějí, aby sport byl pozitivní zkušeností a formoval je jako lidské bytosti. Vztah mezi sportovci a rodiči se během sportovní kariéry vyvíjí od autoritativního vedení směrem k více partnerskému a podpůrnému modelu. Tento vývoj vede k rozvoji oboustranného respektu a důvěry, což potvrzuje literatura zdůrazňující postupné předávání odpovědnosti a autonomie sportovcům (Knight et al., 2016).

Sportovec A zaznamenal, že jeho vztah s rodiči se proměnil od autoritativního vedení směrem k partnerskému přístupu, podpoře a respektu. Zpočátku byl jeho otec zapojen v roli trenéra a předával mu základy tvrdé práce a disciplíny. Jak sportovec dospíval a získával větší nezávislost, rodiče přizpůsobili svůj přístup a nechávali ho dělat vlastní rozhodnutí a chyby. Podobně sportovec B uvedl, že vztah s rodiči se postupně vyvinul od rodičovského dohledu k více rovnocennému partnerství, což mu pomohlo rozvíjet schopnost sebereflexe a hledání příčin neúspěchu u sebe. Sportovec C rovněž uvedl, že vztah s rodiči se postupně vyvinul z vedení do roviny partnerství, přičemž důraz byl kladen na vzájemný respekt a důvěru.

Z výsledků vyplývá, že efektivní strategie pro podporu sportovců zahrnují otevřenou komunikaci mezi rodiči a dětmi, respektování profesionálních hranic trenérů, realistická očekávání a důraz na osobní růst a spokojenost. Rodiče hrají klíčovou roli v podpoře svých dětí, ale je důležité, aby jejich podpora byla vyvážená a nezasahovala do profesionálního sportovního prostředí. Tento přístup přispívá ke zdravému vývoji sportovců a jejich dlouhodobému úspěchu a štěstí.

8 SOUHRN

Tato diplomová práce poskytuje cenné poznatky o roli a aktivním zapojení rodičů v kariéře vrcholového sportovce, založené na polostrukturovaných rozhovorech s vrcholovými sportovci a jejich rodiči.

Cílem práce bylo zkoumání potenciálních vlivů a zapojení rodičů v kariéře vrcholového sportovce, včetně analýzy subjektivně vnímaných faktorů týkajících se jejich podpory a aktivní účasti během sportovní kariéry. Jako metoda sběru dat byl zvolen kvalitativní výzkum prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů. Do výzkumu bylo vybráno celkem šest respondentů. Tři sportovci z prostředí vrcholového sportu a tři jejich rodiče. Ze získaných dat byly zpracovány výsledky práce. Práce je rozdělena na dvě části. V první části byla s pomocí odborné literatury byla formulována teoretická východiska problematiky. Tedy vymezení pojmů týkající se problematiky participace rodičů v kariéře vrcholového sportovce jako je rodičovská podpora a aktivní zapojení ve smyslu výběru sportovní disciplíny, komunikace a spolupráce s trenéry, dlouhodobé cíle a očekávání a změny ve vztazích mezi sportovci a rodiči během sportovní kariéry. Dále byly definovány úkoly práce, otázky do rozhovoru a cíl práce, včetně metodiky výzkumu. V jednotlivých kategoriích byly definovány výsledky, které byly následně diskutovány.

V praktické části výzkumu byly použity kvalitativní metody, konkrétně polostrukturované rozhovory a zúčastněné pozorování. Tato zkoumání probíhala v klidném prostředí bez narušení třetí osoby. Výzkum se zaměřil na tři aktivní vrcholové sportovce a jejich rodiče. Všem respondentům byla zaručena anonymita, takže z textu nelze zjistit jejich totožnost.

Výsledky této práce ukazují, že rodiče hrají multifunkční roli ve sportovní kariéře svých dětí. Poskytují nejen finanční a logistickou podporu, ale také silnou emocionální oporu. Vývoj vztahu mezi rodiči a sportovci se dá charakterizovat přechodem od autoritativního vedení směrem k partnerskému přístupu, což je podpořeno literaturou zdůrazňující význam autonomního podpůrného rodičovství. Klíčová role emocionální podpory byla zdůrazněna všemi sportovci, kteří popsali, jak jim rodiče poskytovali povzbuzení a útěchu v obtížných situacích. Finanční podpora byla také významná v raných fázích kariéry, kdy rodiče museli často pokrývat náklady na vybavení, cestování a tréninky.

Důležitým zjištěním je také význam otevřené komunikace a realistických očekávání, které pomáhají zvládat psychologický tlak a praktické výzvy spojené se sportovní kariérou. Rodiče a sportovci zdůrazňovali význam rovnováhy mezi podporou a tlakem pro udržení zdravého rodinného prostředí a psychické pohody.

9 SUMMARY

This thesis provides valuable insights into the role and active involvement of parents in the career of a top athlete, based on semi-structured interviews with top athletes and their parents.

The aim of the work was to investigate the potential influences and involvement of parents in the career of a top athlete, including the analysis of subjectively perceived factors regarding their support and active participation during a sports career. Qualitative research through semi-structured interviews was chosen as the data collection method. A total of six respondents were selected for the research. Three athletes from top sports and three of their parents. The results of the work were processed from the obtained data. The work is divided into two parts. In the first part, the theoretical starting points of the issue were formulated with the help of professional literature. That is, the definition of terms related to the issue of parental participation in the career of a top athlete, such as parental support and active involvement in the sense of choosing a sports discipline, communication and cooperation with coaches, long-term goals and expectations, and changes in the relationship between athletes and parents during a sports career. Furthermore, the tasks of the work, interview questions and the goal of the work, including the research methodology, were defined. Results were defined in the individual categories, which were then discussed.

Qualitative methods were used in the practical part of the research, namely semi-structured interviews and participant observation. These examinations took place in a quiet environment without the disturbance of a third person. The research focused on three active elite athletes and their parents. All respondents were guaranteed anonymity, so their identity cannot be ascertained from the text.

The results of this work show that parents play a multifunctional role in the sports career of their children. They provide not only financial and logistical support, but also strong emotional support. The development of the relationship between parents and athletes can be characterized by a transition from authoritative leadership towards a partnership approach, which is supported by literature emphasizing the importance of autonomous supportive parenting. The key role of emotional support was emphasized by all athletes who described how their parents provided them with encouragement and comfort in difficult situations. Financial support was also important in the early stages of a career, when parents often had to cover the costs of equipment, travel and training.

An important finding is also the importance of open communication and realistic expectations, which help to manage the psychological pressure and practical challenges

associated with a sports career. Parents and athletes emphasized the importance of a balance between support and pressure to maintain a healthy family environment and psychological well-being.

10 REFERENČNÍ SEZNAM

- Abele, A. E., & Alfermann, D. (2001). Sport and Exercise Psychology: Overview. In *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences* (pp. 14909–14913). <https://doi.org/10.1016/B0-08-043076-7/01379-6>
- Alfermann, D., & Stambulova, N. (2007). Career Transitions and Career Termination. In *Handbook of Sport Psychology* (s. 712–733). John Wiley & Sons, Ltd. <https://doi.org/https://doi.org/10.1002/9781118270011.ch32>
- Almeida, L., Dias, T., Corte-Real, N., Menezes, I., & Fonseca, A. (2023). Positive youth development through sport and physical education: a systematic review of empirical research conducted with grade 5 to 12 children and youth. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 1–27. <https://doi.org/10.1080/17408989.2023.2230208>
- Atwood, J. D., Schaefer-Schiunio, K., & Russo, A. (2023). Family Relationships and Children's Sports: Therapeutic Considerations. *The Family Journal*, 31(1), 121–127. <https://doi.org/10.1177/10664807221124132>
- Burke, S., Sharp, L.-A., Woods, D., & Paradis, K. F. (2021). Enhancing parental support through parent-education programs in youth sport: a systematic review. *International Review of Sport and Exercise Psychology*, 1–28. <https://doi.org/10.1080/1750984X.2021.1992793>
- Coakley, J. (2011). Youth Sports. *Journal of Sport and Social Issues*, 35(3), 306–324. <https://doi.org/10.1177/0193723511417311>
- Cropley, B., Thelwell, R., Mallett, C. J., & Dieffenbach, K. (2020). GUEST EDITORIAL: Exploring Sport Psychology in the Discipline of Sports Coaching. *Journal of Applied Sport Psychology*, 32(1), 1–4. <https://doi.org/10.1080/10413200.2019.1695295>
- Dorsch, T. E., Smith, A. L., Wilson, S. R., & McDonough, M. H. (2015). Parent goals and verbal sideline behavior in organized youth sport. *Sport, Exercise, and Performance Psychology*, 4(1), 19–35. <https://doi.org/10.1037/spy0000025>
- Durdová, I. (2015). Sport jako sociálně-ekonomický fenomén (1. vyd). VŠB – Technická univerzita Ostrava.
- Eime, R. M., Young, J. A., Harvey, J. T., Charity, M. J., & Payne, W. R. (2013). A systematic review of the psychological and social benefits of participation in sport for children and adolescents: informing development of a conceptual model of health through sport. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 10(1), 98. <https://doi.org/10.1186/1479-5868-10-98>
- Gao, Z., Chee, C. S., Norjali Wazir, M. R. W., Wang, J., Zheng, X., & Wang, T. (2024). The role of parents in the motivation of young athletes: a systematic review. *Frontiers in Psychology*,

14. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1291711>
- Hadfield, J. A. (2022). *Psychology and Mental Health*. <https://doi.org/10.4324/9781003259855>
- Hendl, J. (2012). *Kvalitativní výzkum* (3. vyd). Portál.
- Hirsch, K. E., Loughead, T. M., Bloom, G. A., & Gilbert, W. D. (2023). Reviewing Original Research Articles Published in the International Sport Coaching Journal. *International Sport Coaching Journal*, 10(1), 3–15. <https://doi.org/10.1123/iscj.2022-0042>
- Ibrahim, H., Thaden, J. J., Fabre, K. L., Scott, C. G., Greason, K. L., Pislaru, S. V., & Nkomo, V. T. (2023). Corrigendum to 'Impact of Atrial Fibrillation on Outcomes in Very Severe Aortic Valve Stenosis' *The American Journal of Cardiology* Volume 189, 15 February 2023, Pages 64-69. *The American Journal of Cardiology*, 195, 107. <https://doi.org/10.1016/j.amjcard.2023.03.022>
- Jayanthi, N., Pinkham, C., Dugas, L., Patrick, B., & LaBella, C. (2013). Sports Specialization in Young Athletes. *Sports Health: A Multidisciplinary Approach*, 5(3), 251–257. <https://doi.org/10.1177/1941738112464626>
- Knight, C. J., Berrow, S. R., & Harwood, C. G. (2017). Parenting in sport. *Current Opinion in Psychology*, 16, 93–97. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2017.03.011>
- Knight, C. J., Dorsch, T. E., Osai, K. V., Haderlie, K. L., & Sellars, P. A. (2016). Influences on parental involvement in youth sport. *Sport, Exercise, and Performance Psychology*, 5(2), 161–178. <https://doi.org/10.1037/spy0000053>
- Knight, C. J., Harwood, C. G., & Gould, D. (2017). *Sport Psychology for Young Athletes* (C. J. Knight, C. G. Harwood, & D. Gould, eds.). <https://doi.org/10.4324/9781315545202>
- Kovács, K., Földi, R. F., & Gyömbér, N. (2023). The Effects of Parents' and Their Children's Characteristics on Parental Involvement in Sport. *Journal of Family Issues*, 44(10), 2589–2612. <https://doi.org/10.1177/0192513X221106739>
- Kramers, S., Thrower, S. N., Steptoe, K., & Harwood, C. G. (2023). Parental strategies for supporting children's psychosocial development within and beyond elite sport. *Journal of Applied Sport Psychology*, 35(3), 498–520. <https://doi.org/10.1080/10413200.2022.2043486>
- KurtzFavero, M., Murata, A., Strydom, N., Tse, T., Costa, G. H., & Côté, J. (2023). Exploring the Implementation and Practices of the Parent–Coach Dual Role. *The Sport Psychologist*, 37(3), 179–189. <https://doi.org/10.1123/tsp.2022-0144>
- Lemyre, P. -N., Hall, H. K., & Roberts, G. C. (2008). A social cognitive approach to burnout in elite athletes. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 18(2), 221–234. <https://doi.org/10.1111/j.1600-0838.2007.00671.x>
- Li, M., Shi, Y., & Peng, B. (2022). The Analysis and Research on the Influence of Sports Industry

- Development on Economic Development. *Journal of Environmental and Public Health*, 2022, 1–7. <https://doi.org/10.1155/2022/3329174>
- Mastrorilli, G., & Greco, G. (2020). PARENTAL INVOLVEMENT IN YOUTH SPORTS: PERCEIVED AND DESIRED BEHAVIOUR BY CHILDREN. *European Journal of Fitness, Nutrition and Sport Medicine Studies*, 1(2). <https://doi.org/10.46827/ejfnsm.v1i2.68>
- McCleery, J., & Burton, M. S. (2023). *How Parents and Coaches Can Support Positive Development*. https://doi.org/10.1007/978-3-031-25126-9_10
- McMahon, J., Knight, C. J., & McGannon, K. R. (2018). Educating Parents of Children in Sport About Abuse Using Narrative Pedagogy. *Sociology of Sport Journal*, 35(4), 314–323. <https://doi.org/10.1123/ssj.2017-0186>
- Miah, A., & García, B. (2012). *The Olympics the basics*. New York: Routledge.
- Moraes, M. G. (2022). Motivation and Perception of Parental Support: A Study with Young Athletes of Individual and Team Sports (Motivación y Percepción del Apoyo de los Padres: Un Estudio con Jóvenes Atletas de Deportes Individuales y de Equipo). *Retos*, 45, 671–678. <https://doi.org/10.47197/retos.v45i0.93007>
- Nekola, J. (2018). *Sport a doping*. Praha: Olympia.
- O'Donnell, K., Elliott, S. K., & Drummond, M. J. (2022). Exploring parent and coach relationships in youth sport: A qualitative study. *Qualitative Research in Sport, Exercise and Health*, 14(7), 1023–1044. <https://doi.org/10.1080/2159676X.2022.2048060>
- O'Rourke, D. J., Smith, R. E., Smoll, F. L., & Cumming, S. P. (2014). Relations of Parent- and Coach-Initiated Motivational Climates to Young Athletes' Self-Esteem, Performance Anxiety, and Autonomous Motivation: Who Is More Influential? *Journal of Applied Sport Psychology*, 26(4), 395–408. <https://doi.org/10.1080/10413200.2014.907838>
- Ommundsen, Y., Roberts, G. C., Lemyre, P.-N., & Miller, B. W. (2006). Parental and Coach Support or Pressure on Psychosocial Outcomes of Pediatric Athletes in Soccer. *Clinical Journal of Sport Medicine*, 16(6), 522–526. <https://doi.org/10.1097/01.jsm.0000248845.39498.56>
- Paár, D., Pogátsa, Z., Ács, P., & Szentei, A. (2022). The Relationship between Inequalities in Household Sports Consumption Expenditures and Income Level. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(23), 15608. <https://doi.org/10.3390/ijerph192315608>
- Pauna, R. D., Campan, N., & Borlea, S. N. (2022). Fiscal, Economic, Health and Cultural Indicators Connected with the Development of Sport. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 12(4). <https://doi.org/10.6007/IJARBS/v12-i4/12878>
- Rich, K. A., Jenkin, C., Millar, P., Sveinson, K., & Sherry, E. (2022). Editorial: Sport and community.

- Frontiers in Sports and Active Living*, 4. <https://doi.org/10.3389/fspor.2022.1057368>
- Richard, V., Piumatti, G., Pullen, N., Lorthe, E., Guessous, I., Cantoreggi, N., & Stringhini, S. (2023). Socioeconomic inequalities in sport participation: pattern per sport and time trends – a repeated cross-sectional study. *BMC Public Health*, 23(1), 785. <https://doi.org/10.1186/s12889-023-15650-7>
- Sekot, A. (2008). Sociologické problémy sportu (Vyd. 1). Grada.
- Sekot, A. (2006). Sociologie sportu. Masarykova univerzita.
- Sherman, C. (2015). Parenting in Youth Sport: From Research to Practice. *The Sport Psychologist*, 29(1), 72. <https://doi.org/10.1123/tsp.2015-0017>
- Singh, G., & Negi, A. (2023). The relationship between parental involvement and their children's commitment in sports participation. *International Journal of Sports, Exercise and Physical Education*, 5(1), 01–05. <https://doi.org/10.33545/26647281.2023.v5.i1a.27>
- Slepičková, I. (2005). Sport a volný čas (2. vyd). Karolinum.
- Tenenbaum, G., & Filho, E. (2018). Psychosocial Measurement Issues in Sport and Exercise Settings. In *Oxford Research Encyclopedia of Psychology*. <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190236557.013.225>
- Toms, M., & Jeanes, R. (2022). *Routledge Handbook of Coaching Children in Sport*. <https://doi.org/10.4324/9781003199359>
- Usaxovna, E. A., & Qizi, Q. G. U. (2022). Sports psychology and its foundations. *ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal*, 12(10), 180–183. <https://doi.org/10.5958/2249-7137.2022.00822.9>
- Wallace, L. N. (2022). Exploring the relations between participation in youth sport and parenting strategies used in adulthood. *The Social Science Journal*, 1–12. <https://doi.org/10.1080/03623319.2022.2050993>
- Wylleman, P., Alfermann, D., & Lavallee, D. (2004). Career transitions in sport: European perspectives. *Psychology of Sport and Exercise*, 5(1), 7–20. [https://doi.org/https://doi.org/10.1016/S1469-0292\(02\)00049-3](https://doi.org/https://doi.org/10.1016/S1469-0292(02)00049-3)
- Wylleman, P., Lavallee, D., Editors, D., & Européenne, F. (2021). FEPSAC Monograph Series Career Transitions in Competitive Sports A publication of FEPSAC FEPSAC European Federation of Sport Psychology
- Zehntner, C., McMahon, J., & McGannon, K. R. (2020). An intensive longitudinal investigation of a parent–coach's practices and strategies 'in action'; challenges and opportunities. *Sports Coaching Review*, 9(2), 147–167. <https://doi.org/10.1080/21640629.2019.1590082>